

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи

на тему

«Ефективність виробничої діяльності підприємства пивоварної галузі та
обґрунтування напрямів її підвищення»

Виконав здобувач 4 курсу, групи ЕП-22
спеціальності 051 Економіка

Ковалик Володимир Сергійович

Керівниця: канд. екон. наук, доцентка
Поліщук Ірина Гергіївна

Рецензентка: докт. екон. наук, професорка
Шахно Альона Юріївна

Кривий Ріг
2026

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра економіки, організації та управління підприємствами
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:
зав. кафедри ЕОУП,
д-р екон. наук, проф.
Альона ШАХНО

« _____ » _____ 2026 рік

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачеві
Ковалику Володимирі Сергійовичу

1. Тема роботи «Ефективність виробничої діяльності підприємства пивоварної галузі та обґрунтування напрямів її підвищення».

Керівниця теми Поліщук Ірина Георгіївна, канд. екон. наук, доцентка.

Затверджені наказом по університету від «16» березня 2026 року № 147с.

2. Строк подання здобувачем роботи: 19.06.2026.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, офіційні статистичні та аналітичні матеріали, а також фінансова звітність ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024рр.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити теоретичні напрацювання за останні роки щодо ефективності виробничої діяльності підприємства, методів оцінки рівня економічної ефективності підприємства; проаналізувати техніко-економічні показники виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки, провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства; проаналізувати фактори, які впливають на ефективність виробничої діяльності; запропонувати напрями підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу: Види економічної ефективності; Аналіз техніко-економічних показників господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024рр; Аналіз показників ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024рр; Пропозиції щодо підвищення ефективності виробничої діяльності на підприємстві.

6. Дата видачі завдання

«17» березня 2026 року.

7. Консультація по розділах роботи

Розділ	Консультантка	Підпис, дата	
		Завдання видала	Завдання прийняла
Розділ 1	доц. Поліщук І.Г.	31.03.2026	09.04.2026
Розділ 2	доц. Поліщук І.Г.	09.04.2026	19.04.2026
Розділ 3	доц. Поліщук І.Г.	19.04.2026	29.04.2026

Нормоконтроль

_____

Ірина ПОЛІЩУК

(підпис)

Календарний план виконання роботи

№	Назва етапу випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітки
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, узгодження переліку рекомендованої нормативної, інструктивної, навчальної літератури	17.03.2026	
2	Збір матеріалів до випускної кваліфікаційної роботи	18.03.2026 – 25.03.2026	
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної роботи	26.03.2026 – 30.03.2026	
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	31.03.2026 – 09.04.2026	
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	10.04.2026 – 19.04.2026	
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної роботи та подання його керівниці	20.04.2026 – 29.04.2026	
7	Підготовка вступної частини та висновку	30.04.2026 – 04.05.2026	
8	Перевірка роботи керівницею та доопрацювання роботи	05.05.2026 – 18.05.2026	
9	Отримання відгуку керівниці	19.05.2026	
10	Перевірка роботи на унікальність авторського тексту за допомогою Інтернет-Системи Strikeplagiarism.com	20.05.2026 – 09.06.2026	
11	Отримання резолюції завідувачки кафедри про допуск до захисту	10.06.2026 – 15.06.2026	
12	Отримання рецензії	19.06.2026 – 21.06.2026	
13	Захист роботи на засіданні Екзаменаційної комісії	22.06.2026	

Здобувач

_____

Володимир КОВАЛИК

(підпис)

Наукова керівниця

_____

Ірина ПОЛІЩУК

(підпис)

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну роботу за темою
«Ефективність виробничої діяльності підприємства пивоварної галузі та
обґрунтування напрямів її підвищення»

Кваліфікаційна робота: 82 с., 20 табл., 15 рис., 9 формул, 49 джерел, 4 додатки.
Об'єкт дослідження: виробнича діяльність ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Мета роботи: обґрунтування практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Предмет дослідження: Ефективність виробничої діяльності підприємства пивоварної галузі та обґрунтування напрямів її підвищення.

Методи дослідження: системний аналіз та узагальнення, статистичний, аналітичний, графічний та факторного аналізу.

У кваліфікаційній роботі проведено аналіз сучасної літератури щодо економічної сутності ефективності виробничої діяльності підприємства. Розглянуто основні методичні аспекти з оцінювання рівня ефективності виробничої діяльності на підприємстві пивоварної галузі.

На прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя здійснено аналіз його виробничо-господарської діяльності та техніко-економічних показників. Докладно прослідковано динаміку фінансових показників, всіх видів рентабельності.

Запропоновано впровадити нову технологічну лінію з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом. Цей проєкт буде мати рентабельність реалізованої продукції 19%, а валова рентабельність продажу буде близько 50%. Тому проєкт є доцільним.

У роботі при розрахунках використано програмний продукт Microsoft Office Excel.

ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ВИТРАТИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ,
ФОНДОВІДДАЧА, ОБОРОТНІСТЬ, ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ,
БРОВАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Основні підходи щодо визначення сутності ефективності як ключового поняття економіки.	8
1.2. Методичні підходи до оцінювання рівня економічної ефективності виробничої діяльності підприємства	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА» М. ЗАПОРІЖЖЯ	26
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки	26
2.2. Аналіз формування прибутку та рентабельність підприємства за 2021-2024 роки	38
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА» М. ЗАПОРІЖЖЯ	51
3.1. Встановлення факторів впливу на ефективність виробничої діяльності підприємства	51
3.2. Обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя	56
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

У сучасних умовах динамічного розвитку економіки питання ефективності займає центральне місце в наукових дослідженнях і практичній діяльності. Ефективність як ключове поняття економіки відображає здатність економічної системи досягати максимальних результатів при мінімальних витратах ресурсів, що є критично важливим для забезпечення сталого розвитку як окремих підприємств, так і економіки в цілому. Успішне управління ефективністю визначає конкурентоспроможність, стійкість до зовнішніх впливів і його здатність адаптуватися до змінних умов ринку.

У науковій літературі поняття ефективності часто розглядається через призму співвідношення між витратами і результатами діяльності, що дозволяє оцінити рівень досягнень у різних сферах економіки. Це поняття включає не лише економічні аспекти, але й соціальні, екологічні та інші складові, що вказує на його багатовимірний характер. Зростаючий інтерес до питань ефективності обумовлений необхідністю пошуку нових підходів до підвищення продуктивності, оптимізації витрат і забезпечення високого рівня якості життя.

Теоретичні та практичні аспекти ефективності розглядаються багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема до перших варто відзначити праці таких вчених як Демченко А., Журенко А., Момот О., Проскурін П. та ін. Серед других відзначимо наукові доробки таких авторів: Франсуа Кене, Вільям Петі, Адам Сміт, Джон Мейнард Кейнс та ін.

Метою випускової кваліфікаційної роботи бакалавра є обґрунтування практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Завданнями під час виконання кваліфікаційної роботи виступили:

- висвітлення сутності ефективності як ключового поняття економіки;

- дослідження методичних підходів до оцінювання рівня економічної ефективності виробничої діяльності підприємства;
- аналіз виробничо-економічної діяльності підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя на підставі аналізу техніко-економічних показників;
- визначення рівня ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна»;
- розроблення пропозиції щодо підвищення ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Об'єктом дослідження є виробнича діяльність підприємства ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Предметом дослідження – ефективність виробничої діяльності підприємства пивоварної галузі та обґрунтування напрямів її підвищення.

Методи дослідження. В процесі написання випускової кваліфікаційної роботи були використанні такі наукові методи: діалектичний, метод пізнання, наукові здобутки вітчизняних і зарубіжних вчених, які вивчали питання, пов'язані з формуванням маркетингової збутової стратегії підприємства.

Опрацьовуючи аналітичні дані, нами було застосовано наступні методи: аналіз та синтез; абстрактно-логічний (при вивченні публікацій на тему дослідження, при інтерпретації результатів); теоретичні узагальнення та порівняння (формулюванням висновків); економічний аналіз (для аналізу та оцінки економічних показників компанії), статистичний (ряди динаміки, графічний метод, метод кореляційно-регресійного аналізу), економіко-математичне моделювання.

Інформаційною базою дослідження послужили: закони, нормативні акти України, статистична та бухгалтерська звітність ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя, довідково-нормативні документи, наукові праці іноземних й українських вчених, навчальні посібники та інші актуальні джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Основні підходи щодо визначення сутності ефективності як ключового поняття економіки.

Підприємства, що функціонують сьогодні в умовах турбулентного, нестабільного та динамічного бізнес-середовища, змушені постійно вдосконалюватися, щоб утримувати свої позиції та зберегти конкурентоспроможність. За таких обставин ключовим стратегічним завданням розвитку будь-якого підприємства є забезпечення високого рівня ефективності його діяльності, що є основою стабільного положення на ринку.

Проблема аналізу ефективності постійно знаходиться в центрі активної наукової дискусії, незважаючи на те, що вже існує багато теоретичних підходів до визначення ефективності інвестиційних проектів, продукції та діяльності господарюючих суб'єктів (підприємств) [1].

При оцінці господарської діяльності суб'єктів підприємництва центральною категорією виступає саме ефективність. Ефективність діяльності підприємства пронизує всі управлінські процеси: від планування і прийняття рішень до контролю та координації поточних операцій. Це свідчить про те, що ефективність є критично важливою характеристикою роботи будь-якого підприємства.

Правильне визначення економічного стану підприємства, оцінка ефективності його господарської діяльності служить першим шаблоном для розробки обґрунтованої економічної політики, постановки завдань, які можуть бути реально вирішені для вдосконалення всього виробничого механізму [2].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день не існує чітких меж між поняттями «ефективність», «економічна ефективність» та «ефективність

діяльності підприємства», оскільки ці терміни часто використовуються як взаємозамінні, маючи на увазі передусім «економічну ефективність». Проте, при порівнянні цих понять, ефективність виділяється як основна категорія. У науковій літературі висвітлено різні інтерпретації поняття ефективності.

О. Літвінов та А. Журенко вважають, що в економічній літературі поняття «ефективність» вперше розглядалось англійським економістом, засновником класичної політекономії Вільямом Петі (1623-1687 рр.) та французьким економістом Франсуа Кене (1694-1774 рр.), які визначали його не як самостійне поняття, а при оцінці тих чи інших урядових чи приватних заходів, відповідно до того, чи сприяють вони активізації економічної діяльності [22].

Саме тому більшість науковців дотримуються думки, що засновником теорії економічної ефективності є шотландський економіст Адам Сміт (1723-1790 рр.). Вважається, що саме з цього часу термін «ефективність» розглядається як окрема економічна категорія та відображає відношення результату та витрат.

Провівши аналіз підходів до визначення ефективності, варто відзначити, що більшість авторів трактують дане поняття в більшій мірі відображаючи його розрахунковий аспект. Так, Джон Мейнард Кейнс формулював ефективність як відношення між очікуваним доходом та ціною виробництва [17].

Вітчизняними науковцями також досить активно досліджується теоретичний зміст та визначається сутність ефективності. Розглянемо підходи до тлумачення даного поняття та визначимо ключовий аспект, який вбачається авторами (табл. 1.1).

Таким чином, висвітленню теоретичного змісту поняття «ефективність» присвячено досить багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, відмінностями яких є підходи до трактування та ключові ознаки, які вбачаються авторами.

Таблиця 1.1 - Підходи до формулювання поняття «ефективність»

Автори	Змістовна характеристика поняття «ефективність»	Ключовий аспект
В. Б. Васюта [7]	результативність певного процесу, дії, що вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами (ресурсами), що його спричинили з урахуванням умов зовнішнього і внутрішнього середовища	результативність певного процесу
А. В. Череп [46]	забезпечує потрібні та найкращі досягнуті результати в різних формах вияву (матеріальній, грошовій, соціальній та ін.)	оцінка результату
О. М. Савицька [41]	відображає єдину якісно-кількісну характеристику результативності господарювання	результативність
І. П. Отенко [29]	результативність певного процесу, дії, що вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами (ресурсами), що його спричинили з урахуванням умов зовнішнього і внутрішнього середовища	результативність певного процесу
О. С. Літвінов [22]	одна з основних категорій економіки, яка безпосередньо пов'язана з досягненням оптимального результату розвитку підприємства; є характеристикою, яка виявляє такі ознаки, як якість, доцільність, результативність та корисність, а також це співвідношення ефекту від усіх видів його діяльності і витрат на досягнення цього ефекту	досягнення оптимального результату
А. І. Хоронжий [44]	явище оцінювання вже кінцевих результатів. Майже тотожним поняттям до ефективності автор співвідносить продуктивність, але продуктивність має характер переважно матеріальний, ресурсний, а ефективність – економічний	продуктивність
Л. Ю. Сагер [17]	здатність підприємства здійснювати рентабельну діяльність, генерувати прибуток, зберігати та нарощувати платоспроможність, забезпечуючи поступове стабільне зростання та розвиток	стабільність зростання та розвитку

Джерело: Складено автором згідно [39, с.55]

Відповідно до проведеного дослідження, визначено, що науковці до них відносять такі ознаки: результативність певного процесу, співвідношення ефекту і витрат, досягнення оптимального результату, результативність, продуктивність, оцінка результату, стабільність зростання та розвитку. Це забезпечить формулювання авторського визначення: ефективність – це комплексна характеристика, які відображає результативність певного процесу або діяльності, визначається співвідношенням отриманого ефекту та витрат,

спрямованих на його досягнення, і передбачає досягнення оптимального результату з урахуванням продуктивності, стабільності зростання та розвитку.

З точки зору ефективності, як практичного інструмента, її розглядають як фактор розвитку підприємства, можливе джерело покращення потенціалу його діяльності в конкурентному середовищі, а також саме за допомогою показників ефективності топ-менеджмент підприємства оцінює результати його функціонування. З огляду на це варто розглядати види ефективності відповідно до її прикладного аспекту.

Можна виділити такі види ефективності відповідно до ключових ознак [5]:

- за наслідками: економічна, соціальна та екологічна;
- за місцем отримання ефекту: локальна (госпрозрахункова) та народногосподарська;
- за ступенем збільшення (повторення): первинна (одноразовий ефект) та мультиплікаційна (багаторазова повторювана);
- за метою визначення: абсолютна (характеризує загальну величину ефекту або в розрахунку на одиницю витрат чи ресурсів) та порівняльна (під час вибору оптимального варіанта з декількох варіантів господарських та інших рішень) (рис.1.1).

Ще визначають такі види ефективності, відповідно до елементів її оцінювання [16]:

- за характером ефекту: технологічна, економічна, соціальна, екологічна;
- за базою порівняння: ресурсна (включає ефективність формування ресурсів та ефективність їх використання) та витратна;
- за моментом здійснення розрахунку: фактична та планова ефективність.

С. В. Дідух виділяє три види ефективності: споживчу (відношення цілей до ідеалів, норм), результативну (відношення досягнутого результату до цілей) та витратну (відношення витрат до результатів) [13].

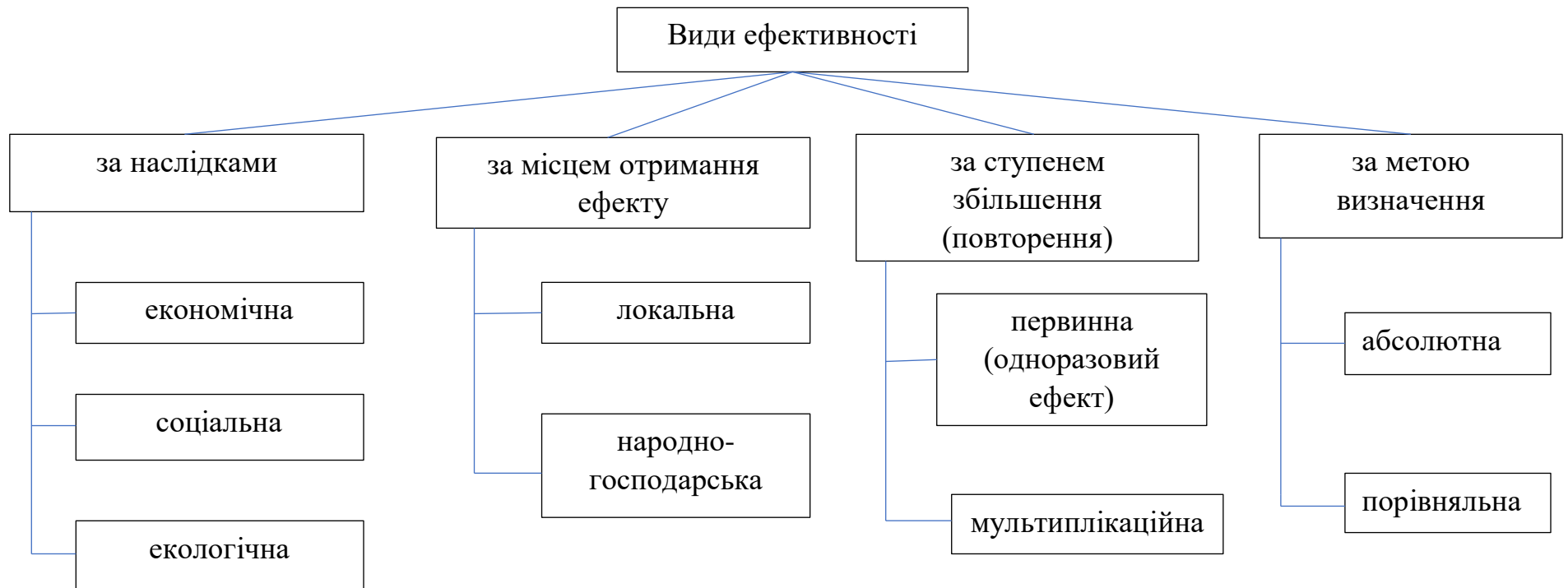

Рисунок 1.1 – Види ефективності.

Джерело: Сформовано автором згідно [28, с.155]

Всі вище розглянуті підходи мають як переваги, так і недоліки. Варто також відзначити, що вони не є вичерпними та в науковій літературі представлено більше підходів до визначення видів ефективності. Найбільш розповсюдженим серед яких є виділення трьох її видів – економічна, соціальна та соціально-економічна ефективність. О. Момот і А. Демченко вважають, що економічна ефективність є складовою частиною загальної ефективності, яка виражається певними критеріями й показниками [26].

В той же час економічна та соціальна ефективність досить тісно співвідносяться. Це пояснюється тим, що соціальна ефективність є в якійсь мірі похідною від економічної, адже вона є прямо пропорційною до економічної та збільшується одночасно з нею. Саме тому відносно соціальної ефективності економічна є проміжною. Таким чином, саме рівень економічної ефективності діяльності підприємства є матеріальною та фінансовою основою для вирішення різнопланових соціальних труднощів та проблем.

О. І. Котикова визначає економічну ефективність як підсумок економічної роботи, економічних концепцій і заходів, що відображається відношенням одержаного економічного ефекту до ресурсних затрат, задіяних в одержанні даного підсумку, отримання максимального обсягу виробництва [21].

Економічна ефективність підприємства є ключовим показником, який відображає його здатність використовувати власні ресурси з максимальною віддачою та мінімальними витратами. Вона вимірює, наскільки успішно підприємство перетворює вкладені ресурси, зокрема капітал, працю, сировину, енергію, у кінцеву продукцію або послуги, забезпечуючи при цьому фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку.

Роль економічної ефективності полягає в тому, що вона є основним критерієм оцінки результативності діяльності підприємства. Висока економічна ефективність свідчить про спроможність підприємства не тільки забезпечувати стабільний прибуток, але й ефективно управляти своїми витратами, що є особливо важливим у сучасному мінливому економічному

середовищі. Крім того, підвищення економічної ефективності сприяє сталому розвитку підприємства, дозволяє інвестувати в інновації, модернізувати виробничі процеси та адаптуватися до змін у ринкових умовах. Завдяки високій економічній ефективності, підприємство може забезпечити стійке зростання, зміцнити свої позиції на ринку, підвищити свою привабливість для інвесторів і створити умови для довгострокового розвитку. Це, у свою чергу, позитивно впливає на всю економіку. Характерними рисами сучасної економіки є стрімкість, глобальність, оперативність, що висуває нові вимоги до управлінських структур [12].

Саме тому все вище відзначене сприятиме збільшенню національного доходу, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення. А. Хоронжий визначає соціальну відповідальність як поняття, що відображає поліпшення соціальних умов життя людей (покращення умов праці і побуту, поліпшення зовнішнього довкілля, підвищення рівня зайнятості і безпеки життя людей тощо) [47].

Соціальна ефективність підприємства є важливою складовою його загальної ефективності, яка відображає здатність підприємства забезпечувати позитивний вплив на суспільство, працівників і місцеву громаду. Вона вимірюється через здатність підприємства досягати соціально значущих результатів, таких як створення якісних робочих місць, забезпечення безпечних умов праці, підтримка екологічної стійкості та сприяння розвитку соціальної інфраструктури. Роль соціальної ефективності полягає в тому, що вона допомагає підприємству формувати позитивний імідж, підвищувати лояльність працівників і споживачів, а також зміцнювати взаємодію з місцевими громадами та іншими зацікавленими сторонами. Соціально ефективне підприємство сприяє підвищенню добробуту працівників і їхньої мотивації, що, в свою чергу, позитивно впливає на продуктивність і якість продукції чи послуг, що надаються.

Економічна ефективність стосується оптимального розподілу ресурсів в економіці, де товари та послуги виробляються з найнижчою можливою

вартістю та розподіляються таким чином, щоб максимізувати добробут суспільства. Ключовими елементами економічної ефективності є: мінімізація витрат (досягнення бажаного результату з найменшими витратами); ринкова рівновага (балансування попиту та пропозиції для ефективного розподілу ресурсів); зростання продуктивності (підвищення виробничого потенціалу економіки за допомогою інновацій та технологічного прогресу). Так, урядова політика, спрямована на покращення інфраструктури, освіти та технологій, може призвести до економічної ефективності, створюючи середовище, в якому підприємства можуть працювати ефективніше. Наприклад, інвестування у високошвидкісний доступ до Інтернету може підвищити продуктивність у багатьох галузях, забезпечуючи швидший зв'язок та ефективнішу обробку даних.

Ефективність ринку. Ринки ефективні, коли вся інформація враховується в цінах. Немає способу перевершити ринок, оскільки немає недооцінених або переоцінених цінних паперів. Ефективність ринку була формалізована в 1970 році економістом Юджином Фамою, чия гіпотеза ефективного ринку (ГЕР) стверджує, що інвестор не може перевершити ринок. Фама стверджував, що ринкові аномалії не повинні існувати, оскільки вони будуть негайно усунені арбітражем [34].

Операційна ефективність означає ефективність організації у використанні своїх ресурсів – таких як робоча сила, обладнання та технології – для виробництва товарів і послуг. Операційна ефективність вимірює, наскільки добре отримується прибуток як функція операційних витрат. Чим вища операційна ефективність, тим більш прибуткова фірма або інвестиція, оскільки суб'єкт господарювання може генерувати більший дохід або прибутки за тієї ж або нижчої вартості, ніж альтернатива. Ключовими елементами операційної ефективності є: оптимізація робочих процесів для зменшення часу та витрат ресурсів; автоматизація, тобто впровадження технологій для виконання повторюваних завдань, що збільшує швидкість і зменшує людські помилки; контроль якості (підтримка високих стандартів,

щоб гарантувати, що вихідні дані відповідають бажаним вимогам без необхідності переробки).

Виробнича компанія може впроваджувати принципи бережливого виробництва, щоб мінімізувати простой та втрати на лінії. Постійно аналізуючи кожен етап виробничого процесу та усуваючи непотрібні завдання, компанія може досягти вищої пропускної здатності та зниження виробничих витрат.

Енергоефективність — це мета використання меншої кількості енергії для виконання тих самих завдань або виробництва того ж рівня продукції. Цей аспект ефективності має вирішальне значення для зменшення впливу на навколишнє середовище та зниження експлуатаційних витрат. Ключовими елементами енергоефективності є: енергозбереження (впровадження заходів для зменшення споживання енергії); оновлення технологій (заміна старого обладнання на енергоефективні альтернативи); сталий розвиток (використання відновлюваних джерел енергії та впровадження екологічно чистих практик).

Технічна ефективність – це здатність підприємства виробити відповідний обсяг продукції, використовуючи мінімум ресурсів або виробити як найбільше продукції, використовуючи таку кількість ресурсів (трудових, матеріальних, технологічних, енергетичних). Простими словами технічна ефективність означає здатність виробляти більше з тих самих ресурсів або використовувати менше ресурсів для отримання того самого результату.

1.2. Методичні підходи до оцінювання рівня економічної ефективності виробничої діяльності підприємства.

Методика оцінки ефективності виробничої діяльності характеризується особливостями, які притаманні галузі. Методичний аспект оцінки

ефективності виробництва даної продукції полягає у комплексному врахуванні як вартісних, так і натуральних показників.

Найбільш поширеними показниками, які розраховуються під час оцінки ефективності виробництва, є часткові показники продуктивності (обсяг продукції у розрахунку на одиницю конкретного ресурсу). Часткові показники продуктивності можуть давати неточну інформацію, оскільки чітко не вказується, чому вони змінюються. Наприклад, продуктивність землі і праці можуть зростати через використання більшої кількості факторів, добрив, або ж комбінацію видів продукції (перехід до продукції з високою доданою вартістю).

З метою обґрунтування системи показників ефективності виробничої діяльності необхідно дослідити фактори, які здійснюють безпосередній вплив на рівень результативності виробництва даної продукції.

Під фактором слід розуміти умову, рушійну силу будь-якого процесу, або явища [19, с. 553]. Враховуючи велику кількість факторів, які здійснюють вплив на рівень ефективності виробничої діяльності, виникає необхідність в їх групуванні. їх класифікація дозволить виділити роль, значення, а також характер впливу кожного фактору на результативність діяльності підприємств. Андрійчук В. Г. виділяє макро-, мікро- та мезоекономічні фактори впливу на ефективність діяльності підприємств [5].

До макроекономічних факторів вчений відносить платоспроможний попит, інфляцію, відсоткові ставки, обмінний курс національної валюти, динаміку цін, урядові видатки і дефіцит державного бюджету, безробіття, обсяги інвестицій. До мікроекономічних факторів ефективності вчений пропонує відносити чинники внутрішнього середовища підприємства. Найбільш важливими мезоекономічними факторами автор вважає внутрішню будову ринку продукції.

Фактори, що впливають на рівень ефективності підприємств, поділяють на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх факторів автори відносять доходи населення, соціальні стандарти, рівень державної допомоги, зміну ситуації на

ринку праці, зміну цін, курсову стабільність, рівень інвестування економіки та зміни у грошово-кредитній сфері. На думку вчених, до зовнішніх факторів доцільно віднести рівень світових цін та попит на окремі види продукції, зміну вартості енергетичних та інших ресурсів, відставання процесів оновлення виробничих потужностей від їхнього зношення та вибуття, рівень забезпеченості прав кредитора, рівень корупції та тінізації економіки [17, с. 49].

Незважаючи на виокремлення внутрішніх факторів, автори не врахували впливу на ефективність виробництва власних ресурсів підприємства, а це на нашу думку необхідно враховувати, оскільки ці фактори відіграють не меншу роль, ніж зовнішні, неконтрольовані підприємством.

Після дослідження факторів, що здійснюють вплив на ефективність виробничої діяльності, необхідно зупинитись безпосередньо на показниках, за допомогою яких визначається її рівень. Доцільно дотримуватися певних принципів, зокрема використовувати всі види застосовуваних у виробництві ресурсів; забезпечувати взаємозв'язок критерію та системи конкретних показників ефективності виробництва [17, с. 51].

Серед показників ефективності виробничої діяльності було виділено технологічні, економічні, соціальні та екологічні, оскільки саме така класифікація враховує всі аспекти діяльності підприємств. До узагальнюючих показників ефективності виробництва було віднесено рівень рентабельності (збитковості) продукції та інтегральний показник ефективності виробництва. Технологічні показники ефективності виробничої діяльності відрізняються.

Економічна ефективність виробничої діяльності оцінюється за допомогою економічних показників, кожен з яких відображає кількісну і якісну характеристику економічних явищ і процесів, простого і розширеного відтворення, числовим виразом окремих категорій і понять (продуктивності праці; трудомісткості продукції; фондооснащеності; фондоозброєності; фондівіддачі; фондомісткості; матеріалівіддачі; матеріаломісткості). Економічні показники є концентрованим виразом якісних і кількісних змін в

економіці виробництва, їх величина змінюється залежно від розвитку виробництва [16, с. 36]

Від економічної ефективності виробничої діяльності залежать показники соціальної ефективності, оскільки передбачають визначення приросту середньомісячної заробітної плати, фізичної маси реалізованої продукції на одного працівника, а також відсотку зростання зайнятості населення.

Економічна ефективність також взаємопов'язана з екологічною ефективністю, яка передбачає зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище та зменшення ресурс-місткості виробничої діяльності. До показників екологічної ефективності доцільно відносити частку чистого прибутку, спрямованого на екологічні заходи; частку продукції в загальному обсязі виробництва; частку органічних кормів у їх загальній кількості у разі, якщо підприємство займається виробництвом різної продукції.

При виборі методики проведення комплексної оцінки економічної ефективності можуть використовуватися два підходи:

- перший заснований на представленні результатів господарської діяльності аналізованого підприємства у вигляді системи показників;
- другий передбачає проведення оцінки результатів господарської діяльності одним зведеним комплексним показником.

Результатом дослідження існуючих підходів до оцінки економічної ефективності діяльності підприємств є розроблена класифікація економічної ефективності, що включає систему показників для її оцінки. Система показників повинна задовольняти трьом основним вимогам:

- повне охоплення об'єкта дослідження показниками системи;
- взаємозв'язок цих показників;
- верифікація (можливість перевірки).

Так як якісна сторона виробничого результату відбивається критерієм, а кількісна - показниками ефективності, показники економічної ефективності

виробництва будуть носити кількісний характер і визначається виходячи з даного факту.

Крім того, розрізняються планові і звітні показники ефективності. Зазначені вище ускладнює комплексну оцінку ефективності господарської діяльності підприємств і не дозволяє здійснювати системний аналіз різних сторін [8]. Абсолютна (загальна) економічна ефективність характеризує загальну величину віддачі, отриману на одиницю використаних ресурсів або на одиницю вироблених витрат.

Почнемо розглядати показники загальної економічної ефективності з диференційованих показників. Диференційовані показники загальної економічної ефективності включають:

- показники трудових ресурсів;
- показники основних засобів;
- показники оборотних коштів;
- показники інвестицій.

Для оцінки ефективності обов'язково визначається показник рівня організації виробництва, його автоматизації та продуктивності, як відношення обсягу продажів до загальної кількості зайнятих, або вироблення в розрахунку на одного зайнятого. За допомогою такого показника можна порівняти рівень організації та автоматизації виробництва окремих підрозділів компанії, порівняти цей показник з іншими фірмами даної галузі і в різних країнах.

При розрахунку диференційованих показників використовують ресурсний і витратний методи. Наочно відмінність в показниках при розрахунку двома методами можна побачити в таблиці 1.2.

Загалом усі показники, що визначають економічну ефективність виробничої діяльності можна визначити таким чином: - абсолютна величина і показник темпу зростання прибутку; - абсолютна величина і показник темпу зміни витрат на 1 грн. товарної (реалізованої) продукції; - показник рентабельності продукції; - показник рентабельності інвестицій (в тому числі

капітальних вкладень); - показник терміну окупності інвестицій, в тому числі капітальних вкладень.

Таблиця 1.2 - Показники при розрахунку ресурсного і затратного методів

Група показників	Витратний метод	Ресурсний метод
1.Трудові ресурси	Зарплато-місткість	Трудомісткість
	Зарплато-віддача	Трудо-віддача
	Відносна економія фонду заробітної плати	Відносна економія кількості працівників
2.Основні засоби	Амортизацію -місткість	Фондомісткість
	Амортизацію-віддача	Фондовіддача
		Рентабельність основних засобів
3. Оборотні засоби	Матеріаломісткість	Коефіцієнт завантаження
	Матеріаловіддача	Коефіцієнт оборотності
	Відносна економія матеріальних витрат	Відносна економія оборотних коштів
	Капіталомісткість	
	Капіталовіддача	

Загалом усі показники, що визначають економічну ефективність виробничої діяльності можна визначити таким чином: - абсолютна величина і показник темпу зростання прибутку; - абсолютна величина і показник темпу зміни витрат на 1 грн. товарної (реалізованої) продукції; - показник рентабельності продукції; - показник рентабельності інвестицій (в тому числі капітальних вкладень); - показник терміну окупності інвестицій, в тому числі капітальних вкладень.

Деякі автори [11;21;35;42] пропонують вимірювати ефективність діяльності підприємств з різних позицій залежно від економічного процесу та інтересів учасників ринкових обмінів. Найважливіші з них: показники рентабельності групуються в показники рентабельності капіталу (активів), реалізації та собівартості продукції. Існує кілька методів оцінки економічної ефективності господарської діяльності підприємства. Деякі з них включають:

1. Метод рентабельності і прибутку: Цей метод базується на оцінці виручки, витрат та прибутку підприємства. Він показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для отримання прибутку.

2. Метод показників рентабельності: Цей метод використовує різні показники, які відображають рентабельність підприємства, такі як чистий прибуток від реалізації, рентабельність власного капіталу і рентабельність активів. Ці показники дозволяють порівнювати рентабельність підприємства з іншими підприємствами у тій же галузі.

3. Метод інвестиційної привабливості: Цей метод оцінює ефективність інвестиційного проекту підприємства шляхом порівняння чистої поточної вартості і загальних витрат на проект. Він допомагає визначити, чи варто інвестувати в певний проект.

4. Метод комерційної вартості: Цей метод оцінює економічну ефективність підприємства шляхом порівняння комерційної вартості активів з їх балансовою вартістю. Він допомагає визначити, наскільки активи підприємства використовуються для отримання комерційної вигоди.

Ці методи оцінки економічної ефективності господарської діяльності підприємства можуть бути використані окремо або в поєднанні для отримання комплексної оцінки ефективності. Також, оцінка ефективності господарської діяльності підприємства може здійснюватися з використанням різних показників та методів.

Один з можливих прикладів оцінки ефективності може включати наступні показники:

1. Показники фінансової ефективності:

- Прибутковість: діяльність підприємства є ефективною, якщо воно здатне забезпечити стабільне та високе рівень прибутку.

- Рентабельність: оцінює, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства, включаючи активи, капітал та працю.

- Ліквідність: оцінює, наскільки ефективно підприємство в змозі сплатити свої зобов'язання без затримок.

2. Показники операційної ефективності:

- Оборотність активів: оцінює, як ефективно підприємство використовує свої активи для отримання доходу.

- Оборотність запасів: вказує на швидкість обертання запасів і показує, наскільки швидко підприємство перетворює запаси в продажі.

- Оборотність капіталу: оцінює, як ефективно підприємство використовує свій капітал для отримання прибутку.

3. Показники ринкової ефективності:

- Частка ринку: вказує на те, як велика частка ринку займає підприємство.

- Кількість клієнтів та задоволення клієнтів: оцінюється кількість клієнтів, повторні покупки та рівень задоволеності клієнтів від продукції чи послуг підприємства.

- Інноваційності: вказує на здатність підприємства до впровадження новітніх технологій і знаходження нових ринків та можливостей.

Ці показники можуть використовуватись окремо або в комбінації для оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.

Ефективність підприємницької діяльності складається з дуже багатьох компонентів. Для підприємця важливо знати рівень ефективності його стратегічних і тактичних програм і дій. З цією метою підприємцями і їх спеціальними службами або найманими спеціалістами сторонніх консалтингових фірм регулярно і неодноразово проводяться розрахунки порівняння витрат з очікуваними або фактичними економічними результатами.

Оцінка ефективності системи управління виробництвом може бути заснована на системі показників:

1. Показники, які характеризують кінцевий результат діяльності підприємства – обсяг прибутку, обсяг виробництва.

2. Показники ресурсів і витрат – собівартість в цілому, матеріальні витрати, фонд заробітної плати, штатна чисельність та ін.

Найважливішим способом оцінки виробничого менеджменту є порівняння фактичних і планових показників. При цьому порівняння можна здійснювати і на «вході» (порівняння показників витрат і ресурсів, які

використано у виробництві), і на «виході» (порівняння показників прибутку і обсягу виробництва). Порівнявши фактичні і нормативні показники при такій структурі програми виробництва, технології і організації, можна зробити висновки щодо ефективності або неефективності системи управління виробництвом підприємства [10].

Також оцінюється ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, його фінансовий стан. Отже, необхідним є розрахунок показників, наведених на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 - Показники оцінки ефективності діяльності підприємства згідно традиційного підходу.

Фінансовий стан підприємства – це наслідок усіх аспектів його виробничо-господарської діяльності, а в основі його стійкості лежать два тісно взаємопов’язані фактори: наявні активи, які забезпечують прибуток і готівку, та можливості росту, тобто можливості нових капіталовкладень, які призведуть до збільшення прибутку і готівки у майбутньому [16, с. 192].

З огляду на це забезпечення фінансової стійкості підприємства передбачає поєднання чотирьох сприятливих характеристик його фінансового стану [17, с. 105]:

– високу платоспроможність, а саме – спроможність своєчасно розплатитися за своїми зобов’язаннями;

– високу ліквідність балансу, а саме – достатній ступень покриття позикових пасивів підприємства активами;

– високу кредитоспроможність - спроможність відшкодування кредитів із відсотками й іншими фінансовими витратами;

– високу рентабельність, тобто прибутковість діяльності підприємства, що забезпечує необхідний його розвиток, своєчасну виплату заробітної плати та дивідендів.

Виконання цих вимог, у свою чергу, передбачає необхідність дотримання ряду найважливіших балансових пропорцій, витримати які надзвичайно складно [17, с. 263].

Отже, система управління виробництвом – це система організаційно-економічного типу, яка відповідає за забезпечення ефективної діяльності трудового колективу для досягнення поставлених цілей. Іншими словами, сама характеристика системи управління містить певну мету функціонування.

Ця мета може бути досягнута при виконанні наступних умов:

– ефективність всіх організаційних процесів – отримання найкращого результату на одиницю витрат відповідного виду ресурсів;

– результативність організаційних процесів – гарантія досягнення запланованого результату;

– превентивність організаційних систем – здатність запобігати різним загрози до того моменту, як з'явиться необхідність прийняття крайніх заходів з метою їх нейтралізації [23, с. 56].

Таким чином, кожне підприємство потребує інструментарію щодо оцінки ефективності його діяльності. Загальна маса розрахунків ефективності зростає у випадках висунення фірмою мети проникнення на нові, маловідомі ринки. У систематичних і регулярних розрахунках ефективності зацікавлені такі підрозділи системи управління фірми, як служба маркетингу, технічні служби, проектувальники та ін., де необхідні економічні, соціальні, технічні обґрунтування проектних рішень.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА» М. ЗАПОРІЖЖЯ ЗА 2021 - 2024 РОКИ

2.1. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя та його фінансового стану за 2021-2024 роки.

ПрАТ «Карлсберг Україна» — підприємство харчової промисловості України, зайняте у сфері виробництва та збуту продукції броварства. Розташоване у місті Запоріжжі. Входить до складу Славутич, Carlsberg Group, одного з найбільших виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні. Організаційна структура Товариства включає до себе мережу з 5 представництв та 2 філій. Сумарна виробнича потужність складає близько 1 045 млн. літрів пива на рік, що становить близько 22,3% від загальної кількості пива, що виробляється в Україні. Кількість співробітників, які працюють на підприємствах «Славутич», Carlsberg Group, складає близько 3000 осіб [1].

Історія розвитку: Пиво-безалкогольний комбінат «Славутич» був збудований у 1974 році, як один із типових чеських пивних проєктів на території колишнього Радянського Союзу. В процесі приватизації комбінат було перетворено у ВАТ «ПБК «Славутич». У 1996 році акціонери підприємства прийняли рішення про початок співробітництва із скандинавською корпорацією «Болтік Бевериджис Холдінг», що сприяло подальшому росту та експансії компанії на ринку. Корпорація «Болтік Бевериджис Холдінг» (ББХ) - номер один на пивних ринках Росії, Казахстану та країн Балтії: Естонії, Латвії та Литви. ББХ - це акціонерне товариство, засноване у 1991 році компанією «Хартвал» (Фінляндія) та «ПріпсРінгнес» (Швеція та Норвегія), кожна з яких мала по 50%. Потім частка «Пріпсу» була придбана промисловою групою «Оркла», а пізніше концерном «Карлсберг

Брюеріз». У лютому 2002р. 50% пакет «Хартвалу» придбана компанією «Скоттіш енд Ньюкасл». З 1996р. ПБК «Славутич» - практично новий завод із новітнім обладнанням та технологією, що відповідають світовим стандартам. В 2004 році відбулося урочисте відкриття нового пивоварного заводу у м.Києві, будівництво якого було розпочато в 2003 році. Київський пивоварний завод «Славутич» був офіційно відкритий 7 червня 2004 року і на сьогодні він є найбільш сучасним пивоварним заводом у Європі. На заводі встановлено найновіше обладнання пивної промисловості виробництва Бельгії, Німеччини і Швейцарії. А сам технологічний процес побудований із врахуванням останніх технологій енергозбереження, охорони здоров'я та навколишнього середовища. В 2010 році загальними Зборами акціонерів були прийняті рішення про приєднання до ВАТ «ПБК «Славутич» іншого Товариства ВАТ «Львівська пивоварня», а також про зміну найменування у зв'язку з визначенням типу Товариства як «публічне» у відповідності до вимог Закону України «Про акціонерні товариства»[3].

Основні види діяльності:

- виробництво пива;
- виробництво сидру а інших плодово-ягідних вин;
- виробництво мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв.

Carlsberg Group має у своєму штаті більш ніж 42000 працівників по всьому світу. Продукція цієї компанії поставляється у понад 150 країн. Тільки за 2016 рік було реалізовано близько 35 мільярдів пляшок пива. Українські підприємства Carlsberg розташовані у Запоріжжі, Києві, Львові. На цих виробництвах задіяно понад 1500 осіб. Компанія випускає алкогольні та безалкогольні напої під відомими брендами: «Львівське», Carlsberg, «Арсенал», Baltika, «Квас Тарас», «Хмільне», Seth&Riley's Garage, Somersby, Kronenbourg 1664, Grimbergen та багато інших. За даними видання «Бізнес», компанія Carlsberg Ukraine займає почесне місце у рейтингу «ТОП-100 платників податків України – 2016», а також є лідером у номінації «Репутаційна стабільність» за даними 2016 року. Це один з найбільших

зарубіжних інвесторів та роботодавців на території України (статутний капітал корпорації належить Данії) . За даними 2018 року, натуральна частка Carlsberg Ukraine на ринку продажу пива в Україні, складає 29,9%, а квасу – 43,9% (інформація надана незалежною компанією з рітейл – аудиту Nielsen). Компанія Carlsberg Ukraine є власником найвідоміших торговельних марок, а саме: Українські бренди – «Славутич», «Львівське», «Арсенал», «Жигулівське Запорізького Розливу», «Балтика», «Хмільне» [1].

Закордонні бренди: Zatecky Gus, Carlsberg, Harp, Warsteiner, Kilkenny, König Ludwig, Tuborg, Grimbergen. Інші напої (непивні) ТМ «Розмай лісовий», «Квас Тарас», Somersby. Акційне товариство «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА» є офіційно зареєстрованою в Україні юридичною особою, яка володіє відокремленим майном, має поточні та валютні рахунки у банках України та інших держав, зведений та самостійний баланс. Carlsberg Ukraine – є окремою торговельною маркою, тобто має право маркувати свій товар індивідуальним знаком. А також, володіє печаткою та штампом, на якому розміщена офіційна назва компанії українською мовою. ПрАТ «Карлсберг Україна», реагуючи на постійні зміни ринкових умов, займається створенням та підтриманням системи безпечного функціонування та мінімізації існуючих ризиків шляхом збільшення масштабів сфери власного функціонування у галузі [33].

Проведемо аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя. Динаміка техніко-економічних показників наведена у таблиці 2.1.

Отже з даної таблиці можемо спостерігати, що чистий дохід (виручка) від реалізації збільшився в 2022 році порівняно з 2021 роком зріс на 8,3%, таке зростання пов'язане із значним збільшенням обсягів виробництва. Так, у 2023 році відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції майже на 20%, а у 2024 році – на 15,5%. Фінансові результати показано на рисунку 2.1.

Таблиця 2.1 - Аналіз техніко-економічних показників ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки

Показник	2021	2022	2023	2024	Відхилення					
					2022/2021 pp.		2023/2022		2024/2023	
					+/-	%	+/-	%	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції	8 340 977	9 033 066	10 812 093	12 488 230	692 089	8,3	1 779 027	19,7	1 676 137	15,5
Собівартість реалізованої продукції	4 617 137	5 125 335	6 112 613	6 850 533	508 198	11	987 278	19,3	737 920	12,1
Витрати на 1 гривню товарної продукції	0,55	0,57	0,56	0,55	0,02	3,6	-0,01	-1,79	-0,01	-1,79
Основні засоби	2 001 121	1 695 992	2 270 078	2 528 410	-305129	-15,2	574086	33,8	258332	11,4
Фондовіддача	4,17	5,33	4,76	4,94	1,16	-	-0,57	-	0,18	-
Валовий прибуток	3 723 840	3 907 731	4 699 480	5 637 697	183 891	4,9	791 749	20,3	938 217	20,0
Адміністративні витрати	300 897	365 997	493 355	638 026	65 100	22	127 358	34,8	144 671	29,32
Витрати на збут	1 764 575	1 972 788	2 102 123	2 708 342	208 213	12	129 335	6,56	606 219	28,84
Фінансовий результат від операційної діяльності	1 682 310	1 845 874	2 112 100	2 357 688	163 564	9,7	266 226	14,4	245 588	11,63
Рентабельність господарської діяльності	25,34	25,63	26,26	17,46	0,30	-	0,63	-	-26,26	-
Чистий прибуток (збиток)	1 341 539	1 528 878	1 827 451	2 181 691	187 339	14	298 573	19,5	354 240	19,38
Чисельність персоналу, осіб	1341	1341	1333	1310	0	0	-8	-0,6	-3	-0,2
Продуктивність праці, грн./грн.	6219,97	6736,07	8111,10	9533,0	516,1	8,29	1375,03	20,4	1421,9	17,5

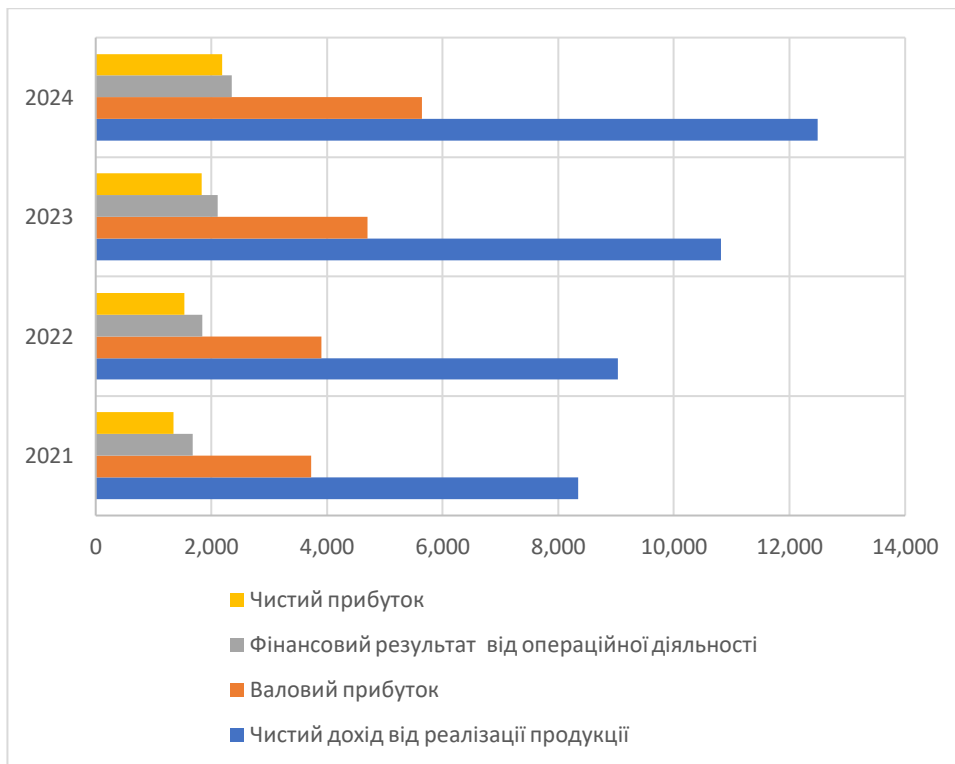

Рисунок 2.1 – Фінансові результати діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки.

Собівартість реалізованої продукції на протязі 2021 - 2024 років збільшилась на 11 % у 2022 в порівнянні з 2021 роком, а у 2024 році на 12% в порівнянні з 2023 роком, дане збільшення показника відбулося в основному за рахунок збільшення витрат на збут.

Вартість основних засобів у 2022 році зменшилася на 15%, а у 2023 і 2024 роках збільшилася відповідно на 34% і 11%. Це є позитивною тенденцією. Значить підприємство оновлює машини і обладнання.

Фондовіддача у 2022 році збільшилася в порівнянні з 2021 роком на 1,16 грн/грн, у 2023 році - зменшилася на 0,57 грн/грн, а у 2024 році в порівнянні з 2023 роком – збільшилася на 0,18 грн/грн.

Збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 9,7 % у 2022 році, році відбулося за рахунок зменшення фінансових та інших витрат та за рахунок збільшення валового прибутку.

Значне збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 14 % у 2023 році та у 2024 році на 12% відбулося за рахунок зменшення фінансових витрат та інших витрат.

Таким же чином змінювався показник чистого прибутку: на протязі 2022-2024 років було поступове збільшення цього показника.

Чисельність персоналу повільно зменшувалася на протязі досліджуваного періоду. Продуктивність праці поступово збільшувалася від 6220 тис. грн./особу у 2021 році до 9533 тис. грн./особу у 2024 році.

Проаналізуємо ліквідність балансу. Для цього складемо таблицю 2.2. Для визначення ліквідності балансу групи активів і пасивів порівнюються між собою. У 2021 році сума найліквідніших активів менша за суму термінових пасивів. Це свідчить про поточну неплатоспроможність підприємства. Всі інші нерівності свідчать про ліквідність балансу. Тому ліквідність балансу у 2021 році не є абсолютною. А от на протязі 2022 – 2024 років умови абсолютної ліквідності виконуються. Тобто, підприємство є платоспроможним.

Виконання четвертої нерівності на протязі цих п'яти років свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів.

Проаналізуємо відносні показники ліквідності та платоспроможності підприємства. У таблиці 2.3. наведено такі показники.

Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) показує наскільки оборотні активи покривають поточні зобов'язання. У 2021 році цей показник 1,345. І на протязі наступних років 1,9. Це свідчить про те, що оборотні активи перевищують поточні зобов'язання, забезпечують резервний запас для компенсації збитків. Таким чином кредитори можуть бути впевнені, що борги їм буде повернено.

Коефіцієнт швидкої ліквідності дає можливість оцінити, як підприємство погасить поточні зобов'язання у випадку критичного стану. Для нашого підприємства цей коефіцієнт на протязі всіх років 2020 – 2024 більше 1,0. Значить очікувана платоспроможність підприємства в короткостроковому періоді позитивна і буде своєчасно погашена.

Таблиця 2.2 – Аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2020-2024 роки

№ з/п	Групи активів	2021 р	2022 р.	2023	2024	Групи зобов'язань	2021 р	2022 р.	2023	2024
		1	A ₁	1 627 770	2 970 234		5 135 363	7 944 276	П ₁	2 391 860
2	A ₂	1 013 464	965 448	850 309	1 170 950	П ₂	42	0	0	0
3	A ₃	575 328	848 756	1 076 889	573 044	П ₃	59 966	69 407	62 275	0
4	A ₄	2 426 791	2 443 669	3 326 944	3 422 260	П ₄	3 191 510	4 720 388	6 547 839	8 729 530
Баланс	х	5 643 353	7 228 107	10 389 164	13 840 448	х	5 643 353	7 228 107	10 389 164	13 840 448

У 2021 році A₁<П₁; A₂>П₂; A₃>П₃; A₄<П₄

У 2022 році A₁>П₁; A₂>П₂; A₃>П₃; A₄<П₄

У 2023 році A₁>П₁; A₂>П₂; A₃>П₃; A₄<П₄

У 2024 році A₁>П₁; A₂>П₂; A₃>П₃; A₄<П₄

Таблиця 2.3 - Показники оцінки ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки

Назва показника	2021	2022	2023	2024	Відхилення, +/-		
					2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Коеф. поточної ліквідності	1,345	1,955	1,865	1,896	0,61	-0,09	0,03
Коеф. швидкої ліквідності	1,104	1,608	1,581	1,783	0,50	-0,03	0,20
Коеф. абсолютної ліквідності	0,681	1,213	1,356	1,554	0,533	0,14248	0,19834

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що підприємство у найкоротший термін може погасити у 2021 році – 68,1% своїх поточних зобов'язань. А на протязі 2022-2024 років цей показник навіть більше 1,0. Цей коефіцієнт характеризує платоспроможність підприємства на дату складання балансу і є позитивним на даному періоді. Отже, існує позитивна тенденція до збільшення ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя і покращення його платоспроможності за умови дотримання тієї ж політики і нарощування суми наявних грошових коштів. Значення власного капіталу поступово збільшується і в 2022 р. він складає 4 720 388 тис. грн., що на 65% більше ніж в 2021 р., у 2023 і 2024 роках цей показник збільшується на 63% і на кінець періоду складає 8 729 530 тис. грн.

У таблиці 2.4 наведені показники оборотності капіталу ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя. Період обороту активів на протязі аналізованого періоду збільшується, а коефіцієнт оборотності активів поступово зменшується. Це є негативною тенденцією. Період обороту дебіторської заборгованості на протязі 2021-2022 років збільшується, а у 2023 та 2024 роках зменшується. Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках знаходиться обернено пропорційно до періоду обороту. Ці показники свідчать про те, що у 2021 та 2022 роках було погіршення платіжної дисципліни покупців і про збільшення обсягів товарного кредиту. А у 2023 та 2024 роках ситуація змінилася на позитивну. Відбулося поліпшення платіжної дисципліни покупців.

Період обороту кредиторської заборгованості у 2021 році зменшився, а на протязі 2022-2024 років збільшувався. Тобто збільшувався період повернення боргів підприємством.

Фінансовий цикл на протязі 2021-2022 років знижувався, що є позитивною тенденцією. А у 2023-2024 роках цей показник збільшувався, що показує збільшення днів, коли грошові кошти знаходяться в негрошових оборотних активах.

Таблиця 2.4 - Показники оборотності капіталу ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки

№ з/п	Показники	2021	2022	2023	2024	Відхилення (+/-)		
						2022/2021	2023/2022	2024/2023
1	Період обороту активів	236,04	256,67	293,58	349,35	20,63	36,91	55,77
2	Період обороту дебіторської заборгованості (К1)	38,16	39,43	30,23	29,13	1,28	-9,20	-1,10
3	Період обороту запасів (К2)	23,40	28,31	32,02	23,75	4,91	3,71	-8,27
4	Період обороту кредиторської заборгованості (К3)	95,62	96,43	103,79	128,25	0,81	7,36	24,46
5	Фінансовий цикл	34,06	28,69	41,54	75,37	-5,37	12,85	33,82626

Наступним етапом оцінки фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя є розрахунок основних показників ділової активності (оборотності) підприємства (табл. 2.5). Ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту коштів підприємства. Критеріями ділової активності є рівень ефективності використання ресурсів підприємства, стійкість економічного зростання, ступінь виконання завдання за основними показниками господарської діяльності та ін.

Аналіз ділової активності полягає у дослідженні рівнів і динаміки різноманітних фінансових коефіцієнтів – показників оборотності.

По таблиці 2.5 ми бачимо, що оборотність кредиторської заборгованості постачальникам менша за дебіторську заборгованість покупців. Таким чином є умови для формування вільних коштів в обороті підприємства.

З таблиці 2.5 ми бачимо, що коефіцієнт оборотності оборотних активів на протязі аналізованого періоду поступово зменшувався з 2,76 у 2021 році до 1,43 у 2024 році. Підприємству треба звернути увагу на цю негативну тенденцію. З часом компанії «Карлсберг Україна» може не вистачити грошей на регулярні платежі: зарплати працівникам, закупівлю нових партій товарів. Треба покращити управління виробництвом та реалізацією.

Коефіцієнт оборотності запасів у 2022 і 2023 роках зменшувався, а у 2021 і 2024 роках збільшувався. Ці коливання свідчать про нестабільне ефективне використання запасів, нестабільний рівень ліквідності запасів.

Це є причиною для проведення детального аналізу організації виробництва та ефективності маркетингової політики. Коефіцієнт оборотності власного капіталу поступово зменшувався. Але показник 1,63 у 2024 році свідчить про достатню ділову активність підприємства.

Перейдемо до аналізу фінансової стійкості підприємства (табл. 2.6). Абсолютними показниками фінансової стабільності є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів і витрат джерелами їх фінансування. Співвідношенням запасів та витрат і джерел їх фінансування дає змогу визначити тип фінансової стабільності.

Таблиця 2.5 – Динаміка показників ділової активності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки

№ з/п	Показники	Нормат. значення	2021	2022	2023	2024	Відхилення (+/-)		
							2022/2021	2023/2022	2024/2023
1	Коефіцієнт оборотності активів	зростання	1,53	1,40	1,23	1,03	-0,12	-0,18	-0,20
2	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	-	2,76	2,26	1,82	1,43	-0,50	-0,43	-0,39
3	Коефіцієнт оборотності запасів	середньо-галузеве	15,38	12,72	11,24	15,16	-2,67	-1,47	3,92
4	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-	2,62	2,28	1,92	1,63	-0,34	-0,36	-0,28
5	Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках (дебіторської заборгованості)	-	9,43	9,13	11,91	12,36	-0,31	2,78	0,45
6	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-	3,76	3,73	3,47	2,81	-0,03	-0,26	-0,66
7	Коефіцієнт завантаженості активів	-	0,66	0,71	0,82	0,97	0,06	0,10	0,15
8	Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	-	0,36	0,44	0,55	0,70	0,08	0,11	0,15
9	Коефіцієнт завантаженості власного капіталу	-	0,38	0,44	0,52	0,61	0,06	0,08	0,09

Таблиця 2.6 – Показники фінансової стійкості

Показник	2021	2022	2023	2024
Нв	764 719	2 276 719	3 220 895	5 307 270
Нд	824 685	2 346 126	3 283 170	5 307 270
Нз	3 216 587	4 793 684	7 070 220	10 418 188
Нв +/-	191 575	1 429 155	2 145 050	4 735 536
Нд +/-	251 541	1 498 562	2 207 325	4 735 536
Нз +/-	2 643 443	3 946 120	5 994 375	9 846 454

Показник	2021	2022	2023	2024
Нв +/-	+	+	+	-
Нд +/-	+	+	+	-
Нз +/-	+	+	+	+

	2021	2022	2023	2024
Зв	573 144	847 564	1075845	571734

По таблиці 2.7 можна побачити, що наявність власного оборотного капіталу Нв на протязі 2020-2024 років зростає від 720 392 тис. грн до 5 307 270 тис. грн. відповідно.

Це значить, що вартість оборотних активів, яка залишається у розпорядженні підприємства після розрахунків за його поточними зобов'язаннями, дозволяє свободу маневру з позиції короткострокової перспективи.

Наявність довгострокових джерел формування запасів і витрат Нд теж зростає на протязі аналізованого періоду. У 2024 році цей показник досягає величини власного оборотного капіталу.

Показник загальної величини формування запасів у 2021 році зменшився до 3 216 587 тис. грн., а на протязі 2022-2024 років збільшувався до 10 418 188 тис. грн.

Ми бачимо, що сума власних оборотних засобів перевищує вартість запасів підприємства. Спостерігаємо надлишок власних оборотних коштів, а у 2024 році рівність суми власних оборотних коштів і запасів. Значить ПрАТ «Карлсберг Україна» характеризується абсолютною стійкістю фінансового стану.

2.2. Аналіз формування прибутку та рентабельність підприємства за 2021-2024 роки.

Оскільки фінансові результати діяльності підприємства знаходять відображення у відповідній системі показників, значна їх кількість створює методичні труднощі при систематичному аналізі. Крім того, наявність такої кількості показників ускладнює вибір кожним учасником господарської діяльності тих з них, які найбільше задовольняють його потреби в інформації щодо реального стану певного підприємства. Наприклад, керівництво підприємства цікавлять обсяги отриманого прибутку та його структура, а

також фактори, які впливають на його розмір. Податкові органи зацікавлені в отриманні достовірної інформації про всі складові фінансових результатів: прибуток від реалізації продукції, майна, інших видів діяльності підприємства тощо.

Аналіз кожної складової прибутку підприємства має не абстрактний, а цілком конкретний характер, а тому дозволяє власникам і акціонерам обирати пріоритетні напрями активізації діяльності підприємства. Іншим учасникам ринкових відносин аналіз фінансових результатів дає можливість виробити необхідну стратегію поведінки, спрямовану на мінімізацію втрат і фінансового ризику від інвестицій у дане підприємство.

Приставаючи до аналізу фінансових результатів, необхідно визначити порядок розрахунків показників прибутку: від звичайної діяльності, нерозподіленого прибутку (збитку) та всіх вихідних складових для їх формування (зокрема, чистого доходу від продажу товарів, продукції (робіт, послуг), собівартості реалізації продукції (робіт, товарів, послуг), витрат на збут і адміністративних витрат, інших операційних, фінансових, інвестиційних і надзвичайних доходів і витрат).

Формування чистого прибутку відбувається за наступної схемою (рис. 2.1). В процесі аналізу формування чистого прибутку необхідно оцінити рівень і динаміку фінансових результатів; дослідити структуру прибутку звітного періоду (здійснити вертикальний аналіз); зміну окремих складових та їх вплив на суму прибутку, зміну темпів зростання прибутку в розрізі окремих складових частин (горизонтальний аналіз) тощо. Для цього заповнюється аналітична табл.2.8.

Аналіз даних табл. 2.8. свідчить, що чистий прибуток в 2022 році збільшився на 14% порівняно з попереднім роком. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. збільшився на 8,3 %. Це пов'язано із збільшенням інших фінансових доходів на 231% і зменшенням фінансових витрат на 34%.

Дохід (виручка) від реалізації продукції				
-				
ПДВ, акцизний збір, інші збори та відрахування з доходу				
=				
Чистий дохід від реалізації продукції				
-				
Собівартість реалізованої продукції				
=				
Валовий прибуток (збиток) від реалізації продукції				
-				
Адміністративні витрати	+	Витрати на збут	+	Інші операційні витрати
+				
Інші операційні доходи				
=				
Прибуток (збиток) від операційної діяльності				
+				
Доходи від участі в капіталі, інші фінансові доходи	-		Витрати від участі в капіталі, інші фінансові витрати	
=				
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування				
-				
Податок на прибуток від звичайної діяльності				
=				
Прибуток від звичайної діяльності після оподаткування				
+				
Прибуток від надзвичайної діяльності після оподаткування				
=				
Чистий прибуток (збиток) підприємства				

Рисунок 2.2 - Схема формування чистого прибутку на підприємстві

Ця тенденція говорить про те, що темп приросту витрат на виробництво реалізованої продукції є меншим за темп приросту доходу підприємства

Чистий прибуток в 2023 році збільшився на 19,5% порівняно з попереднім роком. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. збільшився на 19,7%. Це пов'язано із збільшенням валового прибутку на 20%, інших фінансових доходів на 183% і зменшенням фінансових витрат на 92%.

Таблиця 2.8 - Аналіз формування чистого прибутку ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 роки

Показник	Роки				Відхилення					
	2021	2022	2023	2024	2022/2021		2023/2022		2024/2023	
					+/-	%	+/-	%	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції	8 340 977	9 033 066	10 812 093	12 488 230	692 089	8,3	1 779 027	19,7	1 676 137	15,5
Собівартість реалізованої продукції	4 617 137	5 125 335	6 112 613	6 850 533	508 198	11	987 278	19,3	737 920	12,1
Валовий прибуток	3 723 840	3 907 731	4 699 480	5 637 697	183 891	4,9	791 749	20,3	938 217	20,0
Інші операційні доходи	87903	352983	120 566	139 418	265080	3	-232417	-66	18852	15,6
Адміністративні витрати	300 897	365 997	493 355	638 026	65 100	22	127 358	34,8	144 671	29,32
Витрати на збут	1 764 575	1 972 788	2 102 123	2 708 342	208 213	12	129 335	6,56	606 219	28,84
Інші операційні витрати	63961	76055	112 468	73 059	12094	18,9	36413	47,9	-39409	-35,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	1 682 310	1 845 874	2 112 100	2 357 688	163 564	9,7	266 226	14,4	245 588	11,63
Інші фінансові доходи	27 946	92 584	262 070	447 494	64638	231,3	169486	183,1	185424	70,75
Інші доходи	13 389	9559	15 900	15 774	-3830	-28,6	6341	66,3	-126	-0,80
Фінансові витрати	20 578	13 360	1 063	36 140	-6918	-33,61	-12297	-92,0	35077	3300,0
Інші витрати	53 179	67 664	143 915	110 761	14485	27,23	76251	112,7	-33154	-23,03
Фінансовий результат до оподаткування	1 649 888	1 866 993	2 245 092	2 674 055	217105	13,15	378099	20,25	428963	19,1
Витрати (дохід) з податку на прибуток	308 349	338 115	417 641	492 364	29766	9,65	79526	23,52	74723	17,9
Чистий прибуток (збиток)	1 341 539	1 528 878	1 827 451	2 181 691	187 339	14	298 573	19,5	354 240	19,38

Чистий прибуток в 2024 році збільшився на 19% порівняно з попереднім роком. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2023 р. в порівнянні з 2022 р. збільшився на 15,5%.

Це пов'язано із збільшенням валового прибутку на 20%, інших фінансових доходів на 71% і зменшенням інших операційних витрат на 35%.

Собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг) у 2022 р. помітно збільшилась на 11% порівняно з 2021 р., що пов'язане з підвищенням адміністративних витрат на 22%, витрат на збут на 12%, інших операційних витрат на 19%. В 2023 р. вона зросла на 19% в порівнянні з 2022 роком за рахунок збільшення адміністративних витрат на 35% та інших операційних витрат на 48%. В 2024 році собівартість підвищилась на 12% за рахунок збільшення фінансових витрат на 3300%. На кінець періоду сума собівартості продукції склала 6850533 тис. грн.

Адміністративні витрати і витрати на збут поступово збільшувалися, так як збільшувалася заробітна плата адміністративному персоналу і збільшувалися ціни на транспортування

Фінансові витрати на підприємстві у 2022 та 2023 роках зменшувалися відповідно на 34% і 92%. А у 2024 році збільшилися аж на 3300% за рахунок зростання вартості запозичень і збільшення обсягів позикових коштів.

Інші операційні витрати у 2022 та 2023 роках збільшувалися відповідно на 19% і 48%. А у 2024 році зменшилися на 35%.

Інші фінансові доходи на протязі досліджуваного періоду збільшувалися і у 2024 році досягли 447494 тис. грн.

Інші витрати у 2022 і 2023 роках зростали відповідно на 27% і 113%. А у 2024 році знизилися на 23%.

Фінансовий результат до оподаткування поступово збільшувався: у 2022 році на 13%, у 2023 році – на 20%, у 2024 році – на 19%.

У той же час витрати (дохід) з податку на прибуток зменшувалися: у 2022 році на 10%, у 2023 році – на 23,5%, у 2024 році – на 18%.

Для визначення причин даної тенденції необхідно оцінити структуру доходів і витрат за допомогою аналітичних таблиць 2.9 та 2.10.

Аналіз даних про доходи ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2010- 2012 рр. свідчить про позитивну динаміку щодо збільшення їх величини. Величина чистого доходу від реалізації продукції за чотири роки збільшилася на 4147253 тис. грн. (50%). Найбільшу питому вагу в структурі доходів займає чистий дохід (товарів, робіт, послуг). В 2021р. частка чистого доходу склала 98,5%, в 2022 р. – 95,2%, в 2023 р. – 96,43%, в 2024 р. – 95,39%.

Питома вага інших операційних доходів у 2023 і 2024 роках зменшувалася: у 2022 році – 3,7%, у 2023 – 1,07%, у 2024 – 1,06%.

Питома вага інших фінансових доходів поступово збільшувалася з 0,33% у 2021 році до 3,42% у 2024 році. Це відбулося за рахунок зростання операцій з капіталом і диверсифікації.

Питома вага інших доходів на протязі досліджуваного періоду складала менше 1%.

Відобразимо структуру доходів на рисунках 2.3 – 2.6.

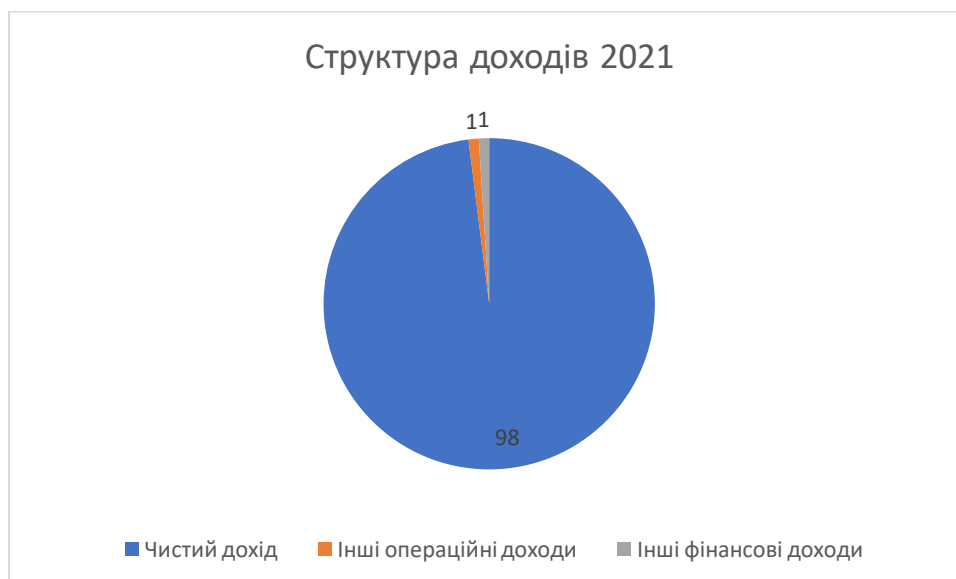

Рисунок 2.3 – Структура доходів ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя у 2021 році, %.

Таблиця 2.9 – Аналіз структури доходів ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя 2021-2024 рр.

Показник	2021		2022		2023		2024	
	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
Чистий дохід	8 340 977	98,5	9 033 066	95,2	10 812 093	96,43	12 488 230	95,39
Інші операційні доходи	87903	1,03	352983	3,7	120 566	1,07	139 418	1,06
Доход від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	27 946	0,33	92 584	1,0	262 070	2,35	447 494	3,42
Інші доходи	13 389	0,14	9559	0,1	15 900	0,15	15 774	0,13
Разом	8470215	100	9488192	100	11210629	100	13090916	100

Таблиця 2.10 – Аналіз структури витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя 2021-2024 рр.

Показник	2021		2022		2023		2024	
	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
Собівартість реалізованої продукції	4 617 137	64,76	5 125 335	64,39	6 112 613	65,14	6 850 533	62,80
Адміністративні витрати	300 897	4,23	365 997	4,59	493 355	5,26	638 026	5,84
Витрати на збут	1 764 575	24,75	1 972 788	24,78	2 102 123	22,4	2 708 342	24,82
Інші операційні витрати	63961	0,90	76055	0,96	112 468	1,19	73 059	0,67
Фінансові витрати	20 578	0,30	13 360	0,17	1 063	0,01	36 140	0,33
Інші витрати	53 179	0,74	67 664	0,86	143 915	1,54	110 761	1,02
Витрати (дохід) з податку на прибуток	308 349	4,32	338 115	4,25	417 641	4,46	492 364	4,52
Разом	7128676	100	7959314	100	9383178	100	10909225	100

Рисунок 2.4.

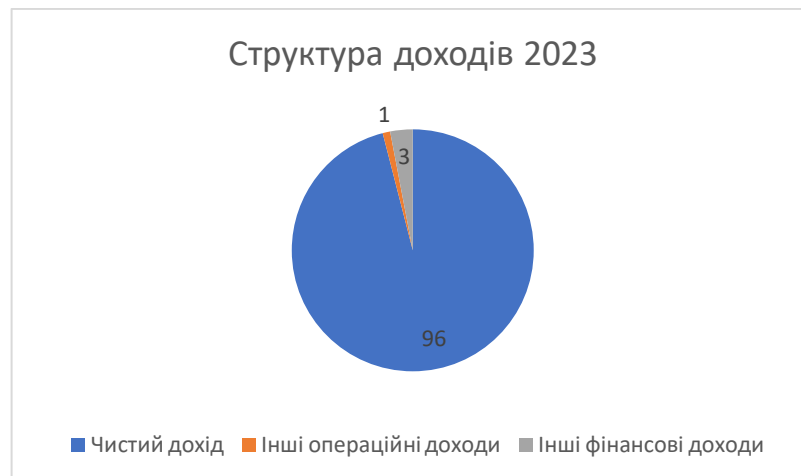

Рисунок 2.5.

Рисунок 2.6.

Якщо проаналізувати структуру витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя ми бачимо, що на протязі досліджуваного періоду найбільшу питому вагу займала собівартість реалізованої продукції: у 2021 році – 65%, у 2022 році – 64%, у 2023 році – 65%, у 2024 році – 63%.

Питома вага витрат на збут на протязі досліджуваного періоду коливалася у межах 22% - 25%.

Питома вага адміністративних витрат на протязі 2021-2024 років збільшувалася з 4,23% у 2021 році до 5,82% у 2024 році.

Питома вага витрат з податку на прибуток була приблизно 4,5%.

Питома вага всіх інших витрат була незначною на протязі досліджуваного періоду.

Можна відобразити структуру витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя на рисунках 2.7 -2.10.

Рисунок 2.7 – Структура витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя у 2021 році.

Рисунок 2.8.

Рисунок 2.9.

Рисунок 2.10.

Таким чином, провівши аналіз формування прибутку ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя і структури доходів та витрат у його складі, можна помітити наступну тенденцію: зменшення прибутку при зменшенні рівня сукупних доходів, зменшенні рівня сукупних витрат і збільшенні випуску основної продукції.

Проведемо аналіз показників ефективності діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021–2024рр. Порядок розрахунку основних показників рентабельності наведено у табл. 2.11.

Якщо аналізувати витратні показники, то можна побачити, що рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг) та коефіцієнт покриття виробничих витрат у 2023 та 2024 роках мали тенденцію до збільшення. А показники рентабельності операційної діяльності на протязі досліджуваного періоду зменшувалися за рахунок підвищення собівартості продукції, збільшення адміністративних витрат та витрат на збут (логістика, реклама).

Про ресурсні показники можна сказати, що більшість показників на протязі досліджуваного періоду зменшувалися, особливо рентабельність перманентного капіталу у 2024 році. Це свідчить про зниження ефективності використання довгострокових джерел фінансування підприємства (власного капіталу та довгострокових зобов'язань). Падіння показника — це негативний сигнал для інвесторів та керівництва.

Зниження рентабельності залученого капіталу у 2021-2024 роках свідчить про те, що підприємство стає менш ефективним у використанні позикових та залучених коштів для генерування прибутку. Це критичний сигнал, який вказує на те, що витрати на залучення капіталу можуть перевищувати прибуток, який він приносить.

А рентабельність необоротних активів у 2022 році та 2024 році збільшувалася. Це є позитивним фактом.

Зниження рентабельності оборотних активів на протязі 2021-2024 років сигналізує про падіння ефективності використання ресурсів: компанія витрачає більше оборотних коштів (запасів, дебіторської заборгованості),

Таблиця 2.11 - Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 рр.

№	Показники	Од. вим.	2021	2022	2023	2024			
							2022/2021	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Витратні показники									
1.	Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	%	80,65	76,24	76,88	82,30	-4,41	0,64	5,42
2.	Рентабельність операційної діяльності	%	24,93	24,48	23,95	22,96	-0,45	-0,53	-0,99
4.	Коефіцієнт покриття виробничих витрат	%	180,65	176,24	176,88	182,30	-4,41	0,64	5,42
Ресурсні показники									
1.	Рентабельність підприємства	%	36,43	36,01	34,55	34,41	-0,42	-1,46	-0,14
2.	Рентабельність власного капіталу	%	42,03	32,38	27,9	24,99	-9,65	-4,48	-2,91
3.	Рентабельність залученого капіталу	%	50,63	60,74	47,47	42,19	10,11	-13,27	-5,28
4.	Рентабельність перманентного капіталу	%	41,25	31,91	27,64	2,49	-9,34	-4,27	-25,15
5.	Рентабельність необоротних активів	%	55,28	62,56	54,92	63,75	7,28	-7,64	8,83
6.	Рентабельність оборотних активів	%	41,7	31,89	25,84	20,94	-9,81	-6,05	-4,9
7.	Рентабельність покриття активів	%	23,77	21,12	17,57	15,76	-2,65	-3,55	-1,81
Доходні показники									
1	Валова рентабельність продажу продукції	%	44,64	43,26	43,46	45,14	-1,38	0,2	1,68
2	Чиста рентабельність продажу продукції	%	16,08	16,93	16,9	17,47	0,85	-0,03	0,57

отримуючи при цьому менший чистий прибуток. Це свідчить про зниження попиту, зростання собівартості або уповільнення оборотності, що потребує оптимізації витрат та кредитної політики.

Доходні показники у 2023 та 2024 роках збільшувалися. Що є позитивним сигналом, що свідчить про підвищення ефективності основної діяльності підприємства. Це означає, що компанія отримує більше прибутку з кожної гривні виручки після покриття собівартості реалізованої продукції.

Отже, дослідивши показники рентабельності господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 рр. можна сказати, що в 2023 р. проявляється спад ефективності діяльності підприємства. Це відбулось за рахунок зменшення валового прибутку, чистого прибутку та прибутку від операційної діяльності, зменшення показників окупності та покриття виробничих витрат. У 2024 році ми спостерігаємо збільшення показників ефективності виробничої діяльності підприємства.

Після вирахування з доходів усіх витрат, понесених для отримання цих доходів, підприємство отримує чистий прибуток. Він є одним з важливих показників кінцевих фінансових результатів підприємства. Одночасно прибуток є джерелом фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів і держави та підлягає обов'язковому розподілу. Держава отримує свою частку у вигляді податку на прибуток. Підприємство після цього отримує у власне розпорядження чистий прибуток, який використовується згідно потреб.

РОЗДІЛ 3
ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ
УКРАЇНА» М. ЗАПОРІЖЖЯ.

3.1. Встановлення факторів впливу на ефективність виробничої діяльності підприємства

Виконаємо аналіз рентабельності підприємства. Заповнимо таблицю 3.1. З таблиці ми бачимо, що рентабельність продукції знижувалася на протязі 2020-2022 років з 89,6% у 2020 році до 76,24% у 2022 році. У 2023-2024 роках рентабельність продукції збільшувалася і досягла 82,3%. Це позитивна тенденція і достатній рівень показників.

Рентабельність доходу від операційної діяльності у 2021 році знизилась на 6,49%, в 2022, 2023, 2024 роках залишилася майже на однаковому рівні, і досягла значення 21,37%. Це свідчить про постійний розмір прибутку з 1 грн доходу від операційної діяльності це свідчить про зростання розміру чистого прибутку з 1 грн. витрат від операційної діяльності. Ця тенденція є позитивною характеристикою діяльності підприємства.

Коефіцієнт окупності виробничих витрат на протязі досліджуваного періоду коливався у межах 52,74 у 2020 році до 56,74 у 2022 році, та 54,86 у 2024 році. Ці показники свідчать про ефективне використання ресурсів підприємства.

Рентабельність необоротних активів у 2021 році зменшилася до 55,28%, а к 2024 року збільшилася до 63,75%. Це позитивні зміни даного показника.

Рентабельність оборотних активів поступово зменшується з 57,67% у 2020 році до 20,94% у 2024 році. Це показник ефективності використання поточних ресурсів компанії для генерації прибутку. Ми спостерігаємо негативну тенденцію.

Таблиця 3.1 – Динаміка показників прибутковості ПрАТ «Карлсберг Україна» Запорізька обл. м. Запоріжжя 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020	2021	2022	2023	2024	Відхилення (+/-)			
							2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Рентабельність продукції	89,60	80,65	76,24	76,88	82,30	-8,95	-4,41	0,64	5,41
3	Рентабельність звичайної діяльності	32,00	24,19	24,50	25,04	26,07	-7,81	0,31	0,54	-25,04
6	Коефіцієнт окупності виробничих витрат	52,74	55,35	56,74	56,53	54,86	2,61	1,38	-0,20	-1,68
	Рентабельність операційної діяльності	26,56	20,07	19,97	20,94	21,37	-6,49	-0,1	0,97	0,43
	Рентабельність власного капіталу	65,62	51,80	47,19	39,85	24,99	-13,83	-4,60	-7,35	-39,85
	Рентабельність залученого капіталу	56,49	54,73	60,74	47,47	42,68	-1,76	6,01	-13,27	-4,79
11	Рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	66,51	55,28	62,56	54,92	63,75	-11,23	7,28	-7,64	-8,83
12	Рентабельність оборотних активів	57,67	41,70	31,89	25,84	20,94	-15,97	-9,81	-6,05	-4,9
17	Валова рентабельність продажу	47,26	44,65	43,26	43,47	45,14	-2,61	-1,38	0,20	1,68
18	Чиста рентабельність продажу	20,40	16,08	16,93	16,90	17,46	-4,31	0,84	-0,02	0,56

Валова рентабельність продажу коливається від 47,26% у 2020 році до 43,26% у 2022 році, та до 45,14% у 2024 році. Цей показник демонструє ефективність основної діяльності компанії: наскільки прибутковою є виробнича та комерційна діяльність до вирахування інших витрат, таких як адміністративні чи податки. Збільшення валової рентабельності продажу є позитивною тенденцією, вказує на зростання величини валового прибутку, що одержують з 1 грн доходу від продажу.

Рентабельність власного капіталу зменшувалася на протязі аналізованого періоду (рис. 3.1), а рентабельність залученого капіталу збільшилася тільки у 2022 році. У 2023-2024 роках було зменшення цього показника.

По рисунку ми бачимо, що ефективність використання залученого капіталу підприємства вища за ефективність використання власного капіталу.

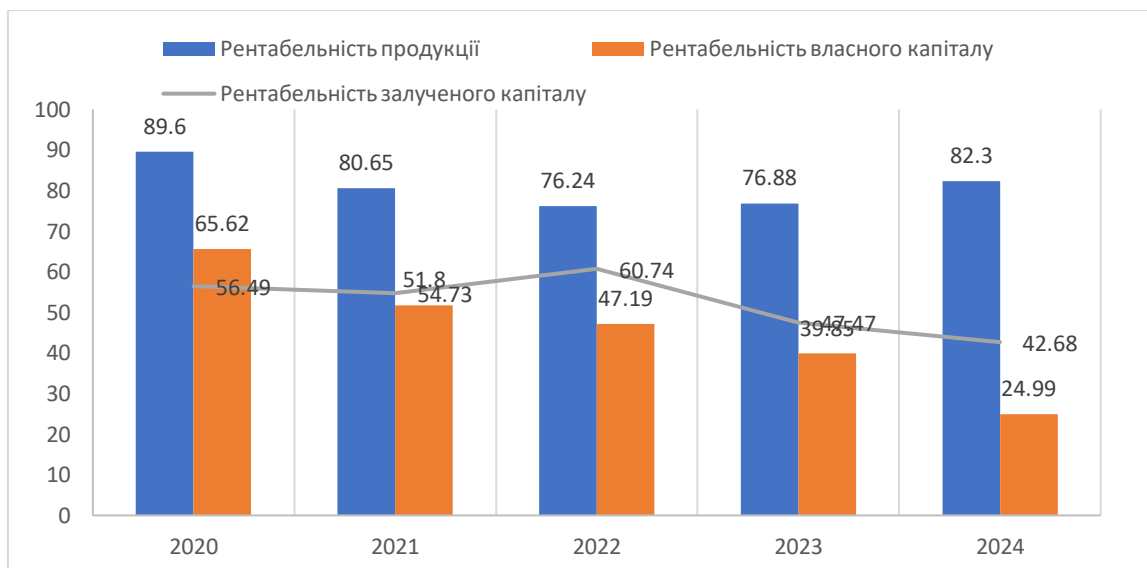

Рисунок 3.1 – Рентабельність продукції %, рентабельність власного капіталу %, рентабельність залученого капіталу % ПрАТ «Карлсберг Україна»

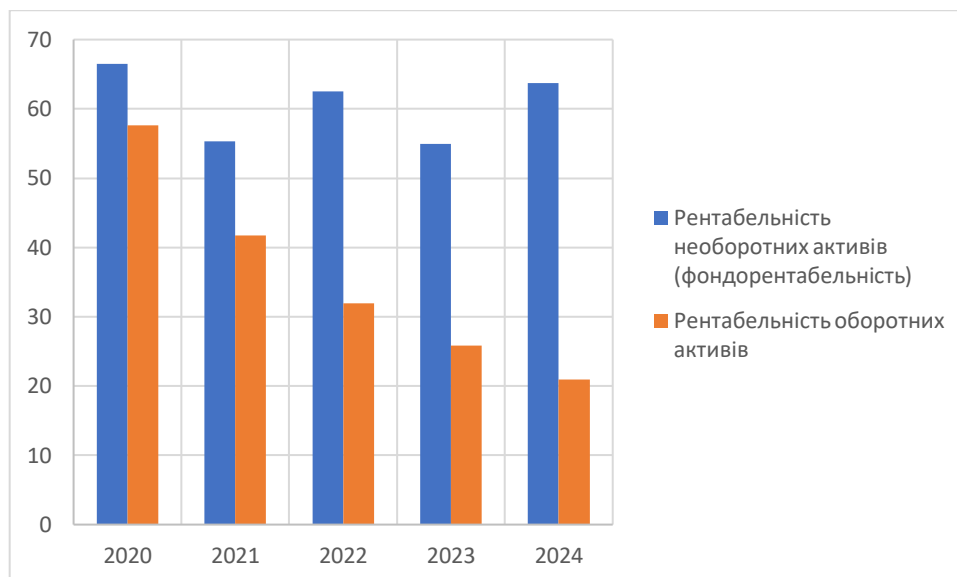

Рисунок 3.2 – Рентабельність необоротних активів%, і оборотних активів % ПрАТ «Карлсберг Україна».

Чиста рентабельність продажу у 2021 році знизилася на 4,31%, у 2022 та 2023 роках залишалася на одному рівні, а у 2024 році цей показник збільшився на 0,56%. Це свідчить про те, що величина валового прибутку, що одержують з 1 грн доходу від продажу продукції зберігається на одному рівні. Цей коефіцієнт допомагає оцінити ефективність бізнесу, прибутковість та порівняти його з іншими компаніями.

Складемо таблицю 3.2 для того, щоб провести факторний аналіз прибутковості ПрАТ «Карлсберг Україна» за аналізований період 2021 – 2024 рр.

Таблиця 3.2 - Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2021–2024 роки, тис. грн.

Показник	Роки			
	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (ЧД)	8 340 977	9 033 066	10 812 093	12 488 230
Собівартість реалізованої продукції (С)	4 617 137	5 125 335	6 112 613	6 850 533
Валовий прибуток (збиток) (ВП)	3 723 840	3 907 731	4 699 480	5 637 697

Вплив зміни обсягу реалізації розрахуємо за допомогою формули:

$$\Delta \text{ВП}_{\text{ор}} = \text{ВП}_0 \times \left(\frac{C_1}{C_0} - 1 \right) \quad (3.1)$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{ор } 2022 \text{ р.}} = 3723840 \times \left(\frac{5125335}{4617137} - 1 \right) = 409622,4 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{ор } 2023 \text{ р.}} = 3907731 \times \left(\frac{6112613}{5125335} - 1 \right) = 752628,99 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{ор } 2024 \text{ р.}} = 4699480 \times \left(\frac{6850533}{6112613} - 1 \right) = 567227,236 \text{ тис. грн}$$

Вплив зміни структури й асортименту реалізованої продукції формула буде мати вигляд:

$$\Delta \text{ВП}_{\text{стр}} = \text{ВП}_0 \times \left(\frac{\text{ЧД}_1}{\text{ЧД}_0} - \frac{C_1}{C_0} \right) \quad (3.2)$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{стр } 2022 \text{ р.}} = 3723840 \times \left(\frac{9\,033\,066}{8\,340\,977} - \frac{5125335}{4617137} \right) = -100916,06 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{стр } 2023 \text{ р.}} = 3907731 \times \left(\frac{10812093}{9033066} - \frac{6112613}{5125335} \right) = 16803,24 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{стр } 2024 \text{ р.}} = 4699480 \times \left(\frac{12488230}{10812093} - \frac{6850533}{6112613} \right) = 161192,16 \text{ тис. грн}$$

Вплив рівня витрат на 1 гривню реалізованої продукції проводиться за формулою:

$$\Delta \text{ВП}_{\text{рв}} = \text{ЧД}_1 \times \left(\frac{C_0}{\text{ЧД}_0} - \frac{C_1}{\text{ЧД}_1} \right) \quad (3.3)$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{рв } 2022 \text{ р.}} = 9\,033\,066 \times \left(\frac{4617137}{8\,340\,977} - \frac{5125335}{9\,033\,066} \right) = -124656,31 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{рв } 2023 \text{ р.}} = 10812093 \times \left(\frac{5125335}{9\,033\,066} - \frac{6112613}{10812093} \right) = 21624,186 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ВП}_{\text{рв } 2024 \text{ р.}} = 12488230 \times \left(\frac{6112613}{10812093} - \frac{6\,850\,533}{12488230} \right) = 209802,26 \text{ тис. грн}$$

Загальна зміна валового прибутку становить:

$$\Delta \text{ВП}_{\text{рв } 2022 \text{ р.}} = 409622,4 - 100916,06 - 124656,31 = 184050,03 \text{ тис. грн}$$

$\Delta ВП_{PB\ 2023p.} = 752628,99 + 16803,24 + 21624,186 = 791056,416$ тис. грн

$\Delta ВП_{PB\ 2024p.} = 567227,236 + 161192,16 + 209802,26 =$

$= 938221,656$ тис. грн

2022 рік відзначається зростанням валового прибутку на 184050,03 тис. грн., або на 4,94%, за рахунок збільшення обсягу реалізованої продукції на 409622,4 тис. грн та зменшення за рахунок структури й асортименту реалізованої продукції на 100916,06 тис. грн, за рахунок зменшення витрат на одну гривню реалізованої продукції на 124656,31 тис. грн.

У 2023 р. відбулося збільшення валового прибутку на 20,24% за рахунок зростання обсягів реалізованої продукції на 752628,99 тис. грн, а також зростання за рахунок структури й асортименту реалізованої продукції на 16803,24 тис. грн., та за рахунок зростання витрат на 1 грн реалізованої продукції на 21624,186 тис. грн.

Підвищення валового прибутку у 2024 році на 19,96% спостерігається за рахунок факторів збільшення обсягу реалізації на 567227,236 тис. грн., а також збільшення за рахунок структури й асортименту реалізованої продукції на 161192,16 тис. грн., та за рахунок збільшення витрат на 1 грн реалізованої продукції на 209802,26 тис. грн.

3.2. Обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності виробничої діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя.

Сучасне нестабільне становище спонукає підприємства харчової промисловості орієнтувати свою діяльність на досягнення стратегічних і тактичних цілей, які дозволяють завоювати стійкі конкурентні позиції та забезпечити зростання рівня своєї конкурентоспроможності. У сформованих умовах надзвичайно важливо вірно оцінити ринкову ситуацію для того, щоб обрати найефективніші методи конкурентної боротьби. Сьогодні підвищення

конкурентоспроможності підприємства являє собою процес змін, які потрібно систематично мотивувати, стимулювати та генерувати. Впровадження цих змін дозволяє суб'єктам господарювання створити позитивні установки й організаційну культуру, які сприяють як виживанню підприємства в агресивному зовнішньому середовищі, так і досягненню лідируючих позицій на ринку.

В кризових умовах більшість суб'єктів господарювання намагаються скоротити витрати на маркетинг та проводити гнучку цінову політику. В цей же час лідери ринку продовжують дотримуватися агресивної маркетингової політики, розуміючи, що криза – це шанс для зміцнення своїх позицій. Перш за все, слід зауважити, що у процесі оптимізації функціонування підприємства харчової промисловості доцільно розробити ефективну стратегію, яка дасть йому змогу забезпечити відповідний рівень конкурентоспроможності натепер та впродовж певного періоду часу (короткострокова, середньострокова або довгострокова стратегія).

Як показує практика, в процесі запровадження вітчизняними підприємствами ефективних маркетингових стратегій використовується передовий міжнародний досвід, адаптований до реалій України. Тому, на основі проведеного аналізу доцільним і адекватним ринковій кон'юктурі представляється комплекс заходів, що розподілені за такими напрямками:

- адаптація асортименту продукції підприємства відповідно до ринкових потреб;
- орієнтація підприємства на екотренди;
- новий покращений дизайн упаковки.

Розглянемо більш детально кожен із напрямів удосконалення системи маркетингу для підприємства харчової промисловості на прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна». Адаптація асортименту продукції підприємства відповідно до ринкових потреб. Слід зауважити, що сьогодні виробники пива постійно прагнуть підвищити його статус за рахунок покращення його якості та різноманітності видів. Доказом цьому служать сміливі, несподівані і

перспективні смаки пива, які сьогодні все швидше входять в моду та впевнено займають лідируючі позиції в продажу слабоалкогольних напоїв. Поряд із цим значна кількість споживачів бажає отримувати оновлені або нові продукти. Враховуючи вищезазначене, слід запропонувати ПрАТ «Карлсберг Україна» розширити свій асортимент завдяки виведенню на ринок таких категорій продукції: безглютенове пиво, пиво з травами та спеціями, фруктове та овочеve пиво.

Орієнтація підприємства на екотренди. На сьогоднішній день, у світі активно поширюється боротьба із забрудненням навколишнього середовища. Згідно з наявними тенденціями частина споживачів починає звертати увагу на екологічність упаковки. Тому підприємству пропонується повторно використовувати скляні пляшки, що допоможе зменшити викиди вуглекислого газу в навколишнє середовище, а також зекономити природні ресурси. Стосовно пластикових пляшок та алюмінієвих банок, підприємству слід займатися їх утилізуванням шляхом переробки.

Новий покращений дизайн упаковки. Моніторинг міжнародного ринку пива дав змогу встановити, що є вдалі приклади зміни упаковки продукції, які сприяли збільшенню обсягів реалізації продукції. Відповідно до цього, для ПрАТ «Карлсберг Україна» пропонується:

- Використання прозорої етикетки. Слід запропонувати досліджуваному підприємству використовувати прозорі етикетки на пляшках, зокрема пластикових, що дозволить споживачам повністю бачити продукт, який вони вживають.

- Розміщення на етикетці QR-кодів та промокодів. Одним із прикладів впровадження такої інновації є впровадження інтерактивних технологій у дизайн етикетки, яка зображена на пляшці. Це можна зробити за допомогою QR-коду, що являє собою інноваційний інструмент комунікацій, який дозволяє споживачам завдяки встановленому додатку на смартфоні або планшеті при наведенні на етикетку отримувати додаткову інформацію про продукцію підприємства.

Для отримання позитивного ефекту від використання QR-кодів на етикетці необхідно: 1. Тестувати працездатність QR-кодів та найкращі місця для їх розміщення на етикетці пива, яка має різний об'єм упаковки. 2. Запропонувати цінність. Цей підхід широко застосовується під час проведення певних акцій, а перехід за посиланням, яке розміщене в QR-коді, дозволяє споживачам отримати повну інформацію про акційні умови участі: строки проведення, призи для учасників тощо.

- Зробити інтригуючий заклик. Зацікавити цільову аудиторію можливо також за допомогою різноманітних бонусів, знижок або картинки, яка привертатиме їхню увагу. З одного боку, промокоди є інструментом стимулювання попиту на певний продукт, а з іншого – дають змогу відстежувати активність користувачів для різних продуктів або ж за різними каналами комунікацій.

У процесі удосконалення системи маркетингу, підприємству харчової промисловості слід використати інструменти для посилення комунікацій, зокрема:

- реклама у цифровому середовищі та розміщення тематичної інформації в Інтернеті (офіційний сайт підприємства, сторінки-візитки для окремих продуктів, соціальні мережі (Instagram, Facebook), YouTube канал тощо);
- контекстна реклама – показ текстових рекламних блоків та банерів відповідно до пошукових запитів користувачів;
- реклама в торговельних закладах, кафе, барах, ресторанах, яка представляє собою тематичні стенди із зображенням нових видів продукції підприємства;
- зовнішня реклама та рекламні кампанії по телебаченню;
- івент-маркетинг (маркетинг подій), як інструмент формування відношення людей до діяльності підприємства та його продукції. В основі івентмаркетингу знаходиться подія або комплекс спеціальних заходів, які проводяться для просування товарів підприємства. За рахунок проведення івентзаходів підприємство має змогу висвітлити свої загальні корпоративні

цінності, чітко окреслити цільову аудиторію, а також привернути увагу людей не тільки до продукції, а й безпосередньо до своєї діяльності як соціально активної спільноти, яка має відповідні завдання та функції у суспільстві.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності ПрАТ «Карлсберг Україна» пропонується розширення свого асортименту, а саме запуск у виробництво нового виду продукції, зокрема безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом, яке могли б споживати як і спортсмени, так і люди, які турбуються про своє здоров'я. Виробництво запропонованого продукту призведе до збільшення популярності ведення здорового способу життя, а також відповідно до підвищення попиту на безалкогольне пиво як і в Україні, так і за її межами.

Слід зауважити, що при аналізі обсягів виробництва безалкогольного пива виявлено, що впродовж 2021-2024 років воно має тенденцію до збільшення, зокрема у 2024 році порівняно із 2021 роком обсяги його виробництва збільшились на 0,8 млн. дал. (30,77%). Перевагами такого напою для споживачів є:

- низька калорійність;
- відсутність шкідливого впливу на людський організм;
- нижча ціна, оскільки даний товар не є підакцизним.

Для запуску у виробництво нового виду безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом ПрАТ «Карлсберг Україна» потрібно придбати нову технологічну лінію. Для цього розробимо структурний план та сплануємо послідовність здійснення етапів даної пропозиції.

По-перше, побудуємо структуру робіт для ПрАТ «Карлсберг Україна» щодо придбання нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом (рис. 3.3)

По-друге, складемо календарний план для придбання нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом (табл. 3.3).

Рисунок 3.3 - Структура робіт для ПрАТ «Карлсберг Україна» щодо придбання нової технологічної лінії

Таблиця 3.3 – Календарний план для придбання нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з вітамінізованим складом

Робота	Дні	Відповідальні за виконання
Складання договору на придбання обладнання та його подальшу сертифікацію	13	Фахівці юридичного та фінансового відділів
Розробка договору на купівлю	3	Фахівець фінансового відділу
Розробка договору на сертифікацію	3	Фахівець фінансового відділу
Узгодження документації та інструкцій з експлуатації з виробником обладнання	5	Фахівець юридичного відділу
Підписання контракту на купівлю та подальшу сертифікацію	2	Фахівець юридичного відділу
Монтаж обладнання та інтегрування в конвеєрну лінію	36	Група фахівців з відділу матеріально-технічного забезпечення
Доставка обладнання на виробничі потужності	14	Фахівець №1 з відділу матеріально-технічного забезпечення
Підготовка місця для устаткування	3	Фахівець №2 з відділу матеріально-технічного забезпечення
Монтаж обладнання	8	Фахівець №2 з відділу матеріально-технічного забезпечення
Інтегрування нового обладнання в існуючу конвеєрну лінію	7	Фахівець №2 з відділу матеріально-технічного забезпечення
Підготовка нової системи до налаштування та тестування	4	Фахівець №2 з відділу матеріально-технічного забезпечення
Налаштування та тестування	18	Головний інженер-механік
Налаштування нового обладнання	8	Головний інженер-механік
Налаштування системи для запобігання зупинки виробничої лінії	6	Головний інженер-механік
Комплексне та різноманітне тестування лінії	4	Головний інженер-механік
Підписання гарантійного договору та проходження сертифікації	5	Адміністративна група під керівництвом керівника та представниками від виробника виробничої лінії
Проходження сертифікації у присутності представників від виробника обладнання	3	Керівник підприємства
Підписання гарантійного договору на подальше обслуговування	2	Керівник підприємства

Запуск у виробництво безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом дасть можливість ПрАТ «Карлсберг Україна»:

- 1) розширити асортимент продукції, що позитивно позначиться на дистрибуції продукту;
- 2) збільшити обсяг виробництва, і відповідно продажів на території України та за її межами;
- 3) вийти в новий сегмент ринку;
- 4) збільшити рівень прибутковості;
- 5) підвищити попит на продукцію, відповідно до чого підвищиться дохідність підприємства.

Складемо кошторис (бюджет) підприємства для придбання нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом. Обчислимо зарплати членів групи проекту за формулою:

$$Z_o = \frac{M}{T_p} \times t \quad (3.4)$$

де M – місячний посадовий оклад працівника;

T_p – кількість робочих днів у місяці, $T_p = 22$ днів;

t – кількість днів роботи.

Складання договору на придбання обладнання та його подальшу сертифікацію – відповідальні особи: фахівець фінансового відділу та фахівець юридичного відділу.

Для фахівця фінансового відділу:

$$Z_o = \frac{15000}{22} \times 6 = 4091 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $4\,090,91 \cdot 22\% = 900$ грн.

Витрати підприємства: 4 991 грн.

Для фахівця юридичного відділу:

$$Z_o = \frac{12000}{22} \times 7 = 3818 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $3\,818 \cdot 22\% = 840$ грн.

Витрати підприємства: 4 658 грн.

Монтаж обладнання та інтегрування в конвеєрну лінію – відповідальні особи:
група фахівців з відділу матеріально-технічного забезпечення.

$$Z_o = \frac{11000}{22} \times 14 = 7000 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $7\,000 \cdot 22\% = 1\,540$ грн.

Витрати підприємства: 8 540 грн.

Для фахівця №2 з відділу МТЗ:

$$Z_o = \frac{14000}{22} \times 22 = 14000 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $14\,000 \cdot 22\% = 3\,080$ грн.

Витрати підприємства: 17 080 грн.

Налаштування та тестування обладнання – відповідальна особа: головний інженер-механік.

$$Z_o = \frac{16000}{22} \times 18 = 13091 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $13\,091 \cdot 22\% = 2\,880$ грн.

Витрати підприємства: 15 971 грн.

Підписання гарантійного договору та проходження сертифікації відповідальний: керівник підприємства.

$$Z_o = \frac{25000}{22} \times 5 = 5682 \text{ грн}$$

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ): $5\,682 \cdot 22\% = 1\,250$ грн.

Витрати підприємства: 6 932 грн.

Інші витрати, які понесе ПрАТ «Карлсберг Україна» для придбання нової технологічної лінії відобразимо у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Кошторис витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» для придбання нової технологічної лінії.

Назва статті	Розрахунок витрат	Разом, грн.
1. Зарплати відповідальних осіб	Фахівець фінансового відділу: 4 991 грн. Фахівець юридичного відділу: 4 658 грн. Фахівець №1 з відділу матеріально-технічного забезпечення: 8 540 грн. Фахівець №2 з відділу матеріально-технічного забезпечення: 17 080 грн. Головний інженер-механік: 15 971 грн.	59 172
2. Витрати на відрядження	Витрати на відрядження власних співробітників: 3 співробітника по 1 000 грн/день протягом 3 днів = $(3 \cdot 1\,000) \cdot 3 = 9\,000$ грн. Витрати на відрядження представників виробника: 2 представника по 1 800 грн/день протягом 3 днів $(2 \cdot 1\,800) \cdot 3 = 10\,800$ грн	19 800
3. Юридичні витрати	Вартість складання договору – 4 000 грн. Юридична експертиза договору – 1 500 грн. Складання додатків до договору – 1 500 грн	7 000
4. Вартість виробничої лінії разом з усім необхідним устаткуванням і матеріалами	Виробнича лінія: 5 000 000 грн. Фасувальні автомати: 700 000 грн. Станція подачі пива: 300 000 грн	6 000 000
5. Вартість робіт по встановленню виробничої лінії	Підготовчі роботи: 50 000 грн. Будівельні роботи: 100 000 грн. Монтажні роботи: 50 000 грн.	200 000
6. Витрати на налаштування системи	Попереднє налаштування системи: 5 000 грн. Налаштування системи кваліфікованим представником виробника: 15 028,18 грн	20 028,18
7. Витрати на тестування	Тестування системи під супроводом представника від виробника: 20 000 грн. Втрати продукції під час тестування: 10 000 грн.	30 000
8. Проходження сертифікації	Сертифікація в міжнародному бюро сертифікації: 30 000 грн.	30 000
Всього		6 366 000

Отже, у таблиці 3.4 наведено кошторис витрат ПрАТ «Карлсберг Україна» для придбання нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом, в результаті чого визначено, що підприємству слід витратити на це 6 366 000 грн.

Зараз обґрунтуємо доцільність впровадження на ПрАТ «Карлсберг Україна» нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з вітамінізованим складом, розрахувавши такі показники, як: чистий дисконтований дохід, індекс дохідності, період окупності інвестицій, показник внутрішньої норми прибутковості. Слід зауважити, що у 2024 році величина чистого прибутку ПрАТ «Карлсберг Україна» становила 2 181 691 тис. грн.

Спрогнозуємо, що в результаті впровадження нової технологічної лінії величина чистого прибутку підприємства впродовж чотирьох років зросте на 40%, тобто на 10% кожного року (табл. 3.5). Відсоткова ставка 19 %
Мінімальний рівень дохідності 20%.

Таблиця 3.5 – Оцінка доцільності впровадження нової технологічної лінії на ПрАТ «Карлсберг Україна»

Рік існування проекту	Капіталовкладення ІС, тис.грн	Грошові надходження CF, тис.грн
1	6366	1 539 336
2	-	1 693 269
3	-	1 862 596
4	-	2 048 856

Чистий дисконтований дохід обчислюємо за формулою:

$$NPV = \frac{\sum CF_t}{(1+i)^t} - IC_0 \quad (3.5)$$

де IC_0 – одноразові первісні інвестиції, тис. грн;

CF_t – грошові потоки відповідного року, які фіксуються на кінець кожного року, тис. грн;

t – кількість періодів ($t = 1, 2, \dots, n$), у яких визначені грошові потоки, років;

n – тривалість життєвого циклу, років;

i – ставка дисконту, яка враховує середню депозитну ставку, темпи інфляції, рівень ризику, у відносних одиницях.

$$\begin{aligned} NPV &= \frac{1539336}{(1 + 0,19)^1} + \frac{1693269}{(1 + 0,19)^2} + \frac{1862596}{(1 + 0,19)^3} + \frac{2048856}{(1 + 0,19)^4} - 6366 \\ &= 4616281 - 6366 = 4609915 \text{ тис. грн.} \end{aligned}$$

Індекс дохідності визначимо за формулою:

$$PI = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+i)^t} \div IC_0 \quad (3.6)$$

$$PI = \frac{4616281}{6366} = 725,15 > 1$$

Період окупності інвестицій розрахуємо за формулою

$$DPP = \frac{IC_0}{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+i)^t}} \quad (3.7)$$

$$DPP = \frac{6366}{4616281} = 0,0014 \text{ року}$$

Показник внутрішньої норми прибутковості обчислимо за формулою

$$IRR = (\sqrt[t]{DPI} - 1) \times 100\% \quad (3.8)$$

$$IRR = (\sqrt[4]{725} - 1) \times 100\% = 519\% > 20\%$$

Розрахувавши дані показники, слід зауважити, що чистий дисконтований дохід є більшим нуля ($NPV > 0$); індекс дохідності більший одиниці ($PI > 1$); період окупності інвестицій є низьким, який складає 0,0014 року; внутрішня норма прибутковості більша 20% ($519\% > 20\%$). Такі значення обчислених показників є позитивними, що свідчить про доцільність впровадження нової технологічної лінії на ПрАТ «Карлсберг Україна».

Спрогнозуємо, що за рахунок застосування рекомендованих у п. 3.2 напрямів вдосконалення маркетингової стратегії, обсяг виробництва досліджуваного підприємства збільшиться на 13%, в результаті чого за рахунок «ефекту масштабу» витрати зменшаться прогнозовано на 4%, і собівартість відповідно на 4% зменшиться, прибуток збільшиться на 10%, розширення ринку збуту прогнозовано на 5%.

З урахуванням всіх вищезазначених значень було розраховано зміну деяких показників ПрАТ «Карлсберг Україна».

З таблиці 3.6. видно, що витрати на одиницю продукції зменшаться на 0,03 грн, фондвіддача збільшиться на 0,65 грн/грн, рентабельність реалізованої продукції збільшиться на 1,24%, валова рентабельність продажу зросте на 4,51%, продуктивність праці зростає на 953 тис. грн. за рік.

Значить впровадження нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом є доцільним проектом.

Таблиця 3.6 – Прогнозовані показники ефективності ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показники	2024 рік	Прогноз. значення	Відхил. +/-
Ефективність виробничої діяльності підприємства			
Витрати на одиницю продукції, грн/грн	0,55	0,52	-0,03
Фондовіддача грн/грн	4,95	5,6	0,65
Рентабельність реалізованої продукції, %	17,46	18,7	1,24
Валова рентабельність продажу, %	45,14	49,65	4,51
Продуктивність праці, тис. грн./особу	9533	10486	953
Фінансовий стан підприємства			
Коефіцієнт автономії	0,63	0,71	0,08
Коефіцієнт платоспроможності	2,04	2,3	0,26
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,43	1,61	0,18

Визначивши чинники впливу на ефективність підприємства, забезпечення її зростання, не можна залишити поза уваги вплив інновацій. Саме інновації сьогодні мають неабиякий вплив на підвищення організаційно технічного рівня виробництва, на випуск нової та удосконалення вже освоєної

продукції. Доречно зауважити, що одноразове застосування підприємством інновацій, одноразовий випуск інноваційної продукції або одиничне залучення інноваційних технологій не дає йому довгострокових переваг на ринку. Це зрозуміло з позиції конкурентного середовища, так як конкуренти не втрачають часу і систематично впроваджують ще більш ефективні технології, процеси, моделі тощо.

Тому діяльність суб'єктів господарювання у інноваційному напрямку має бути цілеспрямованою та постійною. Тільки шляхом постійного пошуку змін та аналізу можливостей, а також систематичного та своєчасного впровадження нововведень підприємство зможе вдосконалювати свою діяльність, що призведе до підвищення його іміджу та відповідно рівня конкурентоспроможності. Враховуючи вищезазначене, підприємству харчової промисловості доцільно використовувати у своїй діяльності чинники інноваційного забезпечення для підвищення ефективності виробничої діяльності, які наведено у табл. 3.7.

У таблиці 3.7 запропоновано набір чинників інноваційного забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємства харчової промисловості, а також обґрунтовано доцільність їх розгляду. За рахунок впровадження та забезпечення систематичного розвитку перерахованих чинників, а також їх постійної підтримки та контролю, підприємство харчової промисловості, зокрема й досліджуване ПрАТ «Карлсберг Україна» може розраховувати на підвищення ефективності виробничої діяльності.

Систематичне використання даних чинників дасть змогу підприємству підвищити ефективність виробничої, фінансової, управлінської та кадрової діяльності. Підприємству харчової промисловості слід використовувати кожен із зазначених чинників, тому що саме системний характер використання дасть бажаний мультиплікативний та синергетичний ефект.

Наступним чинником, на який слід звернути увагу підприємству харчової промисловості є вдосконалення внутрішньофірмового фінансового

менеджменту для зміцнення конкурентних позицій на ринку, забезпечення сталого розвитку, а також підвищення ефективності виробничої діяльності.

Таблиця 3.7 – Чинники інноваційного забезпечення підвищення рівня ефективності підприємства харчової промисловості

Чинник	Обґрунтування можливостей
Інноваційне мислення керівництва	Керівник підприємства повинен інноваційно мислити, постійно впроваджувати інновації, приймати відповідні управлінські рішення та спрямовувати їх на інноваційний розвиток підприємства. Це дасть змогу підприємству рухатись в напрямку глобальних тенденцій економіки, і відповідно випереджати тих конкурентів, які позбавлені даної переваги.
Людський потенціал	Керівник повинен забезпечувати достатню мотивацію персоналу підприємства, реалізовувати його приховані можливості, використовувати знання як рушійну силу прогресу, що в результаті дасть підприємству додаткові конкурентні переваги.
Інформаційні ресурси	Забезпечення достатнього володіння інформацією, її доцільне використання, використання новітнього програмного забезпечення дасть змогу підприємству ознайомитись із поведінкою конкурентів на ринку, а отже, використовувати відповідні конкурентні стратегії.
Техніко-технологічне забезпечення	Високий рівень використання підприємством новітніх технологій дасть йому змогу покращувати визначені процеси у своїй діяльності, а отже, випереджати своїх конкурентів.
Нові управлінські технології	Потрібно постійно залучати нові моделі та підходи управління, оптимізувати ведення бізнесу, які підвищать ефективність ведення конкурентної боротьби.
Налагоджена система маркетингу	Слід залучати інноваційний маркетинг на підприємстві, що надасть можливість швидше та ефективніше за конкурентів, просувати свій товар на ринок.

Чинником внутрішнього та зовнішнього середовища є інформаційне забезпечення системи внутрішньофірмового управління. Тому для ефективного управління конкурентоспроможністю керівництву підприємства потрібно знати інформацію ззовні, тобто думку споживачів стосовно продукції виробника.

Доречно запропонувати метод контакту з клієнтом. Надання можливості клієнту висловити свою думку про якість продукції, яку виготовляє підприємство і рекомендації щодо її покращення є одним із методів підвищення конкурентоспроможності та формування позитивного іміджу підприємства. Відомим способом вирішення цього питання полягає у наданні

можливості клієнтам на офіційному сайті підприємства здійснити оцінку продукції. Також на цьому ж офіційному сайті можна розмістити книгу скарг та пропозицій в режимі онлайн, де споживачі зможуть висловити свою думку про товар, який вони споживають. Це дасть змогу керівництву підприємства виявити та дослідити проблемні ланки ще в їхньому зародженні, до того як з'являться певні проблеми, а також для створення позитивного іміджу підприємства. Якщо споживачі знатимуть, що у будь-якому випадку вони зможуть залишити свій відгук або зв'язатися з представниками підприємства, то вони будуть більш впевнені в якості товару, який вони споживають.

Задоволення потреб працівників є також важливим завданням для директора підприємства харчової промисловості, тому що від результатів їх роботи залежить досягнення чи не досягнення поставлених цілей підприємством. Тому, в першу чергу потрібно постійно підвищувати кваліфікацію працівників, що відповідно дасть їм змогу розширювати та поглиблювати здобуті знання, вміння та навички на рівні вимог виробництва. Необхідним є й задоволення матеріальних потреб працівників, зокрема: оплачувати таку заробітну плату, яку належить платити за виконувану роботу кожного працівника. Важливо й забезпечувати працівників робочою формою, взуттям, та іншими речами, які необхідні їм для виконання своєї роботи. Директору підприємства слід постійно покращувати умови праці, зокрема: враховувати тривалість робочої зміни, відпочинку, перерви, чистоту приміщень, звукоізоляцію, наявність зон відпочинку. Також необхідно враховувати соціальні потреби працівників підприємства. Для цього слід організовувати різноманітні заходи, корпоративи, які не пов'язані з роботою, а призначені для спілкування працівників один із одним чи відпочинку.

ВИСНОВКИ

З точки зору ефективності, як практичного інструмента, її розглядають як фактор розвитку підприємства, можливе джерело покращення потенціалу його діяльності в конкурентному середовищі, а також саме за допомогою показників ефективності топ-менеджмент підприємства оцінює результати його функціонування. З огляду на це варто розглядати види ефективності відповідно до її прикладного аспекту.

Економічна ефективність підприємства є ключовим показником, який відображає його здатність використовувати власні ресурси з максимальною віддачею та мінімальними витратами. Вона вимірює, наскільки успішно підприємство перетворює вкладені ресурси, зокрема капітал, працю, сировину, енергію, у кінцеву продукцію або послуги, забезпечуючи при цьому фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку.

ПрАТ «Карлсберг Україна» — підприємство харчової промисловості України, зайняте у сфері виробництва та збуту продукції броварства. Розташоване у місті Запоріжжі. Входить до складу Славутич, Carlsberg Group, одного з найбільших виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні. Організаційна структура Товариства включає до себе мережу з 5 представництв та 2 філій. Сумарна виробнича потужність складає близько 1 045 млн. літрів пива на рік, що становить близько 22,3% від загальної кількості пива, що виробляється в Україні. Кількість співробітників, які працюють на підприємствах «Славутич», Carlsberg Group, складає близько 3000 осіб.

Проведемо аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя. Динаміка техніко-економічних показників наведена у таблиці 2.1.

Отже з даної таблиці можемо спостерігати, що чистий дохід (виручка) від реалізації збільшився в 2022 році порівняно з 2021 роком зріс на 8,3%, таке зростання пов'язане із значним збільшенням обсягів виробництва. Так, у 2023

році відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції майже на 20%, а у 2024 році – на 15,5%. Собівартість реалізованої продукції на протязі 2021 - 2024 років збільшилась на 11 % у 2022 в порівнянні з 2021 роком, а у 2024 році на 12% в порівнянні з 2023 роком, дане збільшення показника відбулося в основному за рахунок збільшення витрат на збут. Вартість основних засобів у 2022 році зменшилася на 15%, а у 2023 і 2024 роках збільшилася відповідно на 34% і 11%. Це є позитивною тенденцією. Значить підприємство оновлює машини і обладнання.

Фондовіддача у 2022 році збільшилася в порівнянні з 2021 роком на 1,16 грн/грн, у 2023 році - зменшилася на 0,57 грн/грн, а у 2024 році в порівнянні з 2023 роком – збільшилася на 0,18 грн/грн. Збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 9,7 % у 2022 році, році відбулося за рахунок зменшення фінансових та інших витрат та за рахунок збільшення валового прибутку. Значне збільшення фінансового результату від операційної діяльності на 14 % у 2023 році та у 2024 році на 12% відбулося за рахунок зменшення фінансових витрат та інших витрат.

Таким же чином змінювався показник чистого прибутку: на протязі 2022-2024 років було поступове збільшення цього показника. Чисельність персоналу повільно зменшувалася на протязі досліджуваного періоду. Продуктивність праці поступово збільшувалася від 6220 тис. грн./особу у 2021 році до 9533 тис. грн./особу у 2024 році.

Фінансовий аналіз показав, що на 2024 рік підприємство має задовільні показники ліквідності балансу, ділової активності та фінансової стійкості.

Проведемо аналіз показників ефективності діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021–2024рр. Порядок розрахунку основних показників рентабельності наведено у табл. 2.11.

Якщо аналізувати витратні показники, то можна побачити, що рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг) та коефіцієнт покриття виробничих витрат у 2023 та 2024 роках мали тенденцію до збільшення. А показники рентабельності операційної діяльності на протязі досліджуваного

періоду зменшувалися за рахунок підвищення собівартості продукції, збільшення адміністративних витрат та витрат на збут (логістика, реклама).

Про ресурсні показники можна сказати, що більшість показників на протязі досліджуваного періоду зменшувалися, особливо рентабельність перманентного капіталу у 2024 році. Це свідчить про зниження ефективності використання довгострокових джерел фінансування підприємства (власного капіталу та довгострокових зобов'язань). Падіння показника — це негативний сигнал для інвесторів та керівництва.

Зниження рентабельності залученого капіталу у 2021-2024 роках свідчить про те, що підприємство стає менш ефективним у використанні позикових та залучених коштів для генерування прибутку. Це критичний сигнал, який вказує на те, що витрати на залучення капіталу можуть перевищувати прибуток, який він приносить. А рентабельність необоротних активів у 2022 році та 2024 році збільшувалася. Це є позитивним фактом. Зниження рентабельності оборотних активів на протязі 2021-2024 років сигналізує про падіння ефективності використання ресурсів: компанія витрачає більше оборотних коштів (запасів, дебіторської заборгованості), отримуючи при цьому менший чистий прибуток. Це свідчить про зниження попиту, зростання собівартості або уповільнення оборотності, що потребує оптимізації витрат та кредитної політики. Доходні показники у 2023 та 2024 роках збільшувалися. Що є позитивним сигналом, що свідчить про підвищення ефективності основної діяльності підприємства. Це означає, що компанія отримує більше прибутку з кожної гривні виручки після покриття собівартості реалізованої продукції.

Отже, дослідивши показники рентабельності господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна» м. Запоріжжя за 2021-2024 рр. можна сказати, що в 2023 р. проявляється спад ефективності діяльності підприємства. Це відбулось за рахунок зменшення валового прибутку, чистого прибутку та прибутку від операційної діяльності, зменшення показників окупності та

покриття виробничих витрат. У 2024 році ми спостерігаємо збільшення показників ефективності виробничої діяльності підприємства.

Факторний аналіз показав, що на зміну валового прибутку впливають чистий дохід від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції. Підвищення валового прибутку у 2024 році на 19,96% спостерігається за рахунок факторів збільшення обсягу реалізації на 567227,236 тис. грн., а також збільшення за рахунок структури й асортименту реалізованої продукції на 161192,16 тис. грн., та за рахунок збільшення витрат на 1 грн реалізованої продукції на 209802,26 тис. грн.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності ПрАТ «Карлсберг Україна» пропонується розширення свого асортименту, а саме запуск у виробництво нового виду продукції, зокрема безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом, яке могли б споживати як і спортсмени, так і люди, які турбуються про своє здоров'я. Виробництво запропонованого продукту призведе до збільшення популярності ведення здорового способу життя, а також відповідно до підвищення попиту на безалкогольне пиво як і в Україні, так і за її межами.

З таблиці 3.6. видно, що при впровадженні цього проекту витрати на одиницю продукції зменшаться на 0,03 грн, фондоддача збільшиться на 0,65 грн/грн, рентабельність реалізованої продукції збільшиться на 1,24%, валова рентабельність продажу зросте на 4,51%, продуктивність праці зростає на 953 тис. грн. за рік.

Значить впровадження нової технологічної лінії з виробництва безалкогольного пива з класичним смаком, вітамінізованим складом на основі трав та відновлювальним ефектом є доцільним проектом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акціонерам. Загальна інформація. *Carlsberg Ukraine*. URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/akts-oneram/zagal-na-nformaf-ya/> (дата звернення: 12.03.2026).
2. Акулюшина М. О., Лук'янчук О. М., Гінкова А. В. Стратегії розвитку підприємств в умовах кризових явищ. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. С. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-126>.
3. Аналіз ринку алкогольних напоїв на основі фруктового спирту в Україні. 2021-2024 р.р. URL : <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-alkogolnyh-napitkov-na-osnove-fruktovogo-spirta-v-ukraine-2021-i-pol-2024-gg> (дата звернення: 12.03.2026).
4. Базилевич В. Д. Історія економічних учень: Хрестоматія (навчальний посібник) Київ, 2011. 1198 с. URL : <https://www.info-library.com.ua/books-book-84.html> (дата звернення: 12.03.2026).
5. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор. 2016. 378 с. URL : <https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/EP-PIDRUCHNIK-Vojchik-I-M-2016-fajl.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).
6. Броварі незламної країни: як український крафт росте попри всі виклики. 09.02.2026. URL : <https://techdrinks.info/brovary-nezlamnoyi-krayiny-yak-ukrayinskyj-kraft-roste-popry-vsi-vyklyky/> (дата звернення: 12.03.2026).
7. Вакансії. *Carlsberg Ukraine* URL: <https://carlsbergukraine.com/pridnatisya-donas/vakans/> (дата звернення: 12.03.2026).
8. Васюта В. Б., Кулага М. О. Оцінка ефективності господарської діяльності підприємства та розроблення заходів щодо її підвищення. *Modern Economics*. 2019. № 15(2019). С. 41-48. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V15\(2019\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-06).
9. Ватченко, Б. С., Шаранов, Р. С. Антикризове управління підприємством в умовах війни. *Економічний простір*. 2022. № 182. С. 32–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-5>.

10. Гудзь О. І. Стратегія розвитку підприємства: сутність та класифікація. *Економіка і суспільство*. 2018 Випуск 8. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-48>.
11. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.03.2026).
12. Дідух С. В. Удосконалення корпоративного управління як важливий напрям підвищення ефективності діяльності акціонерних товариств. *Агросвіт*. 2024. №15. С. 71-79. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.15.71.
13. Дідух С. В. Заходи з підвищення ефективності управління: розробка та впровадження стратегій та ініціатив для покращення управління АТ. *Mechanism of an Economic Regulation*. 2023. № 4 (102). С. 11-19. DOI : <https://doi.org/10.32782/mer.2023.102.02>.
14. Дослідження ринку пива в Україні. URL : <https://proconsulting.ua/ua/issledovanie-rynka/ analiz-rynka-piva-v-ukraine-2022-god> (дата звернення: 12.03.2026).
15. Екологічний, соціальний та управлінський звіт Carlsberg Ukraine (ESG) за 2022 рік. URL : https://carlsbergukraine.com/media/ 57939/2022_report_ukr.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
16. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с. URL : file:///C:/Users/Irina/Desktop/Ekonomika_i_biznes_2021_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D0%BA.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
17. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с. URL : https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%BD%20%281%29.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
18. Закревська Л. М. Дослідження та прогнозування позиціонування підприємств на ринку пива в Україні. *Збірник Придніпровської державної академії*

- будівництва та архітектури. «Економіка та управління підприємствами. Випуск 1 (38) 2023. URL : <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/10323/1/Zakrevska.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).*
- 19.Іванова А. С., Ковтун С. В., Пігуль Н. В. Особливості становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 10. С. 256-261. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/45.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 20.Комерціалізація інновацій в умовах індустрії 4.0 : монографія / за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Л. Ю. Сагер. Суми : Сумський державний університет. 2023. 385 с. URL : <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/71314a1c-aecc-451d-9c66-af25b1c2e146/content> (дата звернення: 12.03.2026).
- 21.Котикова О.І., Олійник Т.Г., Кічук Д.В. Економічна ефективність виробництва продукції зернової галузі в сільськогосподарських підприємствах в умовах євроінтеграції. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 14. С. 402-411. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/56.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 22.Краснолуцька О. В. Аналіз функціонування та тенденцій організаційного розвитку харчової промисловості України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 3(14). С. 66–70. URL : http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/13.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 23.Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с. URL : https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5049/1/Upravl_Konkurent_22-11-22.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 24.Лінійний тип організаційної структури управління підприємством. URL : https://pidru4niki.com/12920522/ekonomika/liniyniy_tip_organizatsiynoyi_strukturi_upravlinnya_pidpriyemstvom (дата звернення: 12.03.2026).

- 25.Літвінов О., Журенко А. Проблеми визначення сутності економічної ефективності. Науковий вісник «Одеського національного економічного університету». 2017. № 6. С. 67-81. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_6_9 (дата звернення: 12.03.2026).
- 26.Момот О., Демченко А. Про сутність понять «ефективність» та «результативність» в економіці. Економічний вісник Донбасу. 2013. № 3 (33). С. 207-210. URL : https://www.evd-journal.org/download/2013/2013-3/EVD_2013-No.3-207-210.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 27.Наша стратегія. *Carlsberg Ukraine* URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/pro-nas/nasha-strateg-ya/> (дата звернення: 12.03.2026).
- 28.Наші бренди. *Carlsberg Ukraine* URL : <https://carlsbergukraine.com/brendi/> (дата звернення: 12.03.2026).
- 29.Небава М.І., Адлер О.О., Лесько О.Й. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства. Організація виробництва : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2011. 131 с. URL : <https://library.kre.dp.ua/Books/2-4%20kurs/%D0%95%D0%BA%D0%> (дата звернення: 12.03.2026).
- 30.Неспляк С. В., Кушлик О. Ю. Порівняльний аналіз стратегічних наборів розвитку провідних підприємств пивоварної галузі України. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Випуск 6. С. 87–92. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_6_20. (дата звернення: 12.03.2026).
- 31.Нікола С. О., Ніколаєв Ю. О. Н631 Історія економіки та економічної думки: навчально-методичний посібник. Одеса: «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова». 2015. 132 с. URL : <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0061305.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).
- 32.Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 6. С. 190-195. DOI : doi.org/10.32983/2222-4459-2020-6-190-195.

- 33.Обсяг виробництва пива за 12 місяців 2024 року. URL : <http://ukrpivo.com/obsyag-virobnitstva-piva-za-12-misyatsiv-2024-roku/> (дата звернення: 12.03.2026).
- 34.Орлова Н., Винник Т., Побігун С. Інноваційні стратегії розвитку бізнесу в умовах кризи. Аналіз і практична реалізація в Україні. *Економіка та суспільство*, 2023. № 56. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-75>.
- 35.Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.03.2026).
- 36.Петрук Ю. В., Артеменко Л. П. Особливості стратегічного планування підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. 322. С. 72 – 78. DOI: 10.20535/2307-5651.22.2022.260143.
- 37.Петровчин Й. М., Кіт А. Ф., Кулішов В.В. Економіка підприємства: підручник. Львів: Магнолія плюс. 2004. 680 с. URL : https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Petrovich_2004_680.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
- 38.Пивоварні компанії AB InBev і Efes об'єднали бізнес в Україні. URL : https://lb.ua/economics/2018/03/30/393988_pivovarennie_kompanii_ab_inbev_efes.html (дата звернення: 12.03.2026).
- 39.Пилипенко О. Є. Розвиток харчової промисловості України. *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2017. Том 23. №3. С. 15 – 25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2017_23_3_4 (дата звернення: 12.03.2026).
- 40.Погребняк А.Ю., Ліннік І.М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Випуск 19. С. 187-192. URL : <file:///C:/Users/Irina/Desktop/98207-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-218798-1-10-20170602.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).

41. Пудичева Г.О. Економічна сутність та класифікація ефективності. Проблеми системного підходу в економіці. 2020. № 3(77)-2. С.19-24. DOI : <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-23>.
42. Ринок пива в Україні. Чи справді прийшла крафтова революція? URL : <https://ain.business/2021/12/13/beer-in-ukraine/> (дата звернення: 12.03.2026).
43. Ринок пива в Україні: тенденції розвитку. URL : <https://proconsulting.ua/ua/pressroom/rynok-piva-v-ukraine-tendencii-razvitiya-i-factory-vojni> (дата звернення: 12.03.2026).
44. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. DOI : [10.32702/2307-2105-2019.6.55](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.6.55).
45. Тур О. В. Стратегічний розвиток підприємств харчової промисловості : інституціональні передумови та ринкові фактори. *Агросвіт*. 2017. №9. С. 43 – 47. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/9_2017/8.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
46. Фонд Carlsberg. *Carlsberg Ukraine* URL : <https://carlsbergukraine.com/kompan-ya/pro-nas/fond-carlsberg/> (дата звернення: 12.03.2026).
47. Хоронжий А. Соціально-економічна ефективність діяльності торговельного підприємства, резерви і шляхи її підвищення. Науковий вісник НЛІТ України. 2010. Випуск 20.1. С. 136-141. URL : https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_1/136_Chorunzyj_20_1.pdf (дата звернення: 12.03.2026).
48. Хрип'юк В. І. Харчова промисловість України: ретроспективний аналіз та сучасні проблеми розвитку. *Економіка АПК*. 2018. №9. С. 77-86. URL : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/778495> (дата звернення: 12.03.2026).
49. Череп А. В., Стрілець Є. М. Ефективність як економічна категорія. *Ефективна економіка*. 2013. №1. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1727> (дата звернення: 12.03.2026).

ДОДАТКИ